

WPROWADZENIE DO KALACZAKRY

Wyjaśnienia udzielone przez
JHADO RINPOCZE

Bodhgaja, styczeń 2002 roku

W dniu dzisiejszym Rinpocze rozpoczyna od krótkiego wstępu, bowiem wielu spośród Was przybyło do Bodhgai, aby otrzymać inicjację Kalaczakry od Jego Świątobliwości Dalajlamy. Jhado Rinpocze chciałby wyrazić Wam z tego powodu swoją najwyższą wdzięczność. Ze swojej strony Rinpocze również jest tutaj obecny, aby otrzymać od Jego Świątobliwości inicjację Kalaczakry, i z tego punktu widzenia jesteśmy wszyscy tacy sami - w tym sensie, że jesteśmy tu, aby otrzymać tę inicjację.

Rinpocze jest z nami tutaj, abyśmy nie zmarnowali tej cennej sposobności, mówi, że wszyscy jesteśmy tutaj aby sobie wzajemnie pomagać, i ma nadzieję, że w ciągu dzisiejszego wieczornego wykładu będzie w stanie przynieść pewną korzyść lub pomóc każdemu z Was, dzieląc się całą posiadaną wiedzą na temat Kalaczakry.

Proszę, nie myślcie, że Rinpocze jest tutaj, aby zawiązać z Wami jakieś szczególne związki dharmiczne, nie jest tu po to, aby odgrywać rolę Guru. Udział w dzisiejszym wieczornym wykładzie w żadnym razie nie oznacza, że staniemy się oficjalnie uczniami Rinpocze, ani że Rinpocze zostanie naszym Guru; jest to spotkanie bardzo nieformalne, podczas którego Rinpocze podzieli się z nami wszystkimi swoją wiedzą.

Te wykłady zaplanowane są na dwa dni. Każdego dnia odbędzie się dwugodzinna sesja od 18.00 do 20.00, a jako że te dwa spotkania są stosunkowo krótkie, Rinpocze będzie mówił naprawdę zwięźle. Rinpocze uważa, że lepiej byłoby, gdyby mówił od 18.00 do 19.30, i w tym czasie chciałby wprowadzić nas wszystkich w Kalaczakrę. W czasie tej prezentacji, zapewne, pojawią się zagadnienia nie do końca jasne, więc w ciągu ostatnich 30 minut będzie można zadawać pytania związane z Kalaczakrą. Rinpocze nie mówi tutaj, że wie wszystko na temat Kalaczakry, i że będzie w stanie odpowiedzieć na wszystkie Wasze pytania, ale udzielając wyjaśnień, dołoży najwyższych starań. A kto wie, być może wśród zadawanych pytań znajdą się bardzo inteligentne, które ukażą nową perspektywę związaną z Kalaczakrą, i ta całkowicie nowa perspektywa przyniesie wielką korzyść samemu Rinpocze. Tak więc ostatnie 30 minut przeznaczamy na pytania.

ZARYS

Praktyką wstępną przed każdym nauczaniem, wspólną dla wszystkich praktyk buddyjskich, bramą wejściową do naszej praktyki buddyjskiej, jest przyjęcie schronienia w Trzech Klejnotach. Bramą wejściową do wyższego pojazdu - mahajany jest drogocenny umysł bodhicitty. Tak więc, proszę, wzbudźcie te dwa stany umysłu, zarówno schronienie w Trzech Klejnotach, jak i umysł bodhicitty, jako motywację wstępną do tego nauczania. W tym celu trzykrotnie wypowiemy modlitwę przyjęcia schronienia i wzbudzenia bodhicitty.

Jakie niezbędne przygotowanie powinniśmy posiadać my, uczniowie, otrzymujący inicjację Kalaczakry? To znaczy jakie przygotowanie jest niezbędne, aby otrzymać taką formę rytuału inicjacji? Cechy, które posiadają poszczególni uczniowie są bardzo różne, niektórzy, na

przykład, mają zdolności niewielkie, inni średnie a jeszcze inni najwyższe, więc także warunki wstępne są różnorodne, zależą od rodzaju uczniów, którzy otrzymują inicjację.

Ogólnie, jeśli otrzymujemy faktyczną inicjację, najistotniejsze jest to, aby najpierw rozumieć podstawową różnicę pomiędzy tradycją buddyjską a niebuddyjską. Gdy porównujemy buddyzm z innymi religiami niebuddyjskimi, musimy zdawać sobie sprawę z tych podstawowych różnic i szczególnych cech, które definiują i oddzielają buddyzm od ścieżki niebuddyjskiej. Także w obrębie ścieżki buddyjskiej są różniące się między sobą tradycje. Tym, co musimy rozumieć, jest generalna klasyfikacja, w ramach której wyróżniamy tradycję therawady i tradycję mahajany.

Jeśli studiujemy pisma zgodne z tradycją mahajany, jesteśmy uważani za praktykującego ścieżkę mahajany. Musimy zdawać sobie sprawę, dlaczego tradycja mahajany uważana jest za wyższy pojazd, jakie cechy definiują jej szczególny charakter. Poza zrozumieniem, dlaczego nauki mahajany są tak drogocenne, potrzebna jest wiedza, że w ramach mahajany funkcjonują dwa rodzaje nauczania. Jeden z nich to paramitajana, zwana także pojazdem przyczyny, a drugi to wadžrajana, lub pojazd następstwa, ścieżka sekretnej mantry.

W obrębie tych dwóch kategorii, mając na względzie metody osiągania oświecenia, ścieżkę mantrajany (wadźrajany) uważa się za cenniejszą i bardziej dogłębną, niż pojazd przyczyny, paramitajanę. Musimy zrozumieć dlaczego tak jest, jakie cechy czynią wadžrajanę bardziej dogłębną. Z całą pewnością nie jest tak dlatego, że w rytuałach tantrycznych wadžrajany stosuje się piękne przedmioty, wazy, wadźrę i dzwonek, posągi i instrumenty. Wszystkie te przedmioty, zewnętrzne atrybuty, same w sobie nie stanowią przyczyny, dla której wadžrajana jest bardziej dogłębną, niż sutrajana, ponieważ te przedmioty rytualne występują także w innych praktykach niebuddyjskich. Musimy zatem zrozumieć rdzeń nauczania, musi być dla nas absolutnie jasne, co takiego jest w naukach wadžrajany, że uważane są za bardziej dogłębne, niż sutrajana.

W ramach praktyki sekretnej mantry mieszczą się cztery rodzaje tantr. Najwyższą wśród tantr jest najwyższa joga tantry, zwana anuttarajogatantra, najdogłębniejsza z czterech klas tantr. Podstawy tej klasyfikacji także powinny być dla nas jasne.

Oprócz tego, w ramach praktyki na poziomie najwyższej tantry jogi, powinniśmy także wiedzieć, że istnieje klasyfikacja zgodna z wcześniejszymi przekładami tradycji njingma. Wcześniejsze przekłady tantr mają odmienne, specyficzne praktyki bóstw w ramach praktyk takich jak Hewadźra, Vadźrabhairawa i Chakrasamwara. Pośród tych tantr należących do najwyższej tantry jogi, w czasach obecnych niezwykle wprost popularność, na skalę międzynarodową, zyskała Kalaczakra. Poprzednio była ona znana jedynie w regionach Tybetu, Mongolii i Indii, lecz obecnie jest ona tak rozprzestrzeniona, że prawie każdy słyszał o Kalaczakrze. To kolejne zagadnienie, które poruszymy w naszych dalszych rozważaniach.

W czasie procesu wprowadzania nas w zagadnienie Kalaczakry, Rinpocze poruszy temat inicjacji inspirujących dojrzewanie, zarówno związanych z etapem generowania, jak i spełniania. Musimy rozumieć jakie wizualizacje powinniśmy wykonywać podczas ceremonii inicjacji, jakie ślady pozostawi na strumieniu naszego umysłu udział w ceremonii lub przyjęcie inicjacji, jakie praktyki należy wykonywać, jakie siddhi (duchowe osiągnięcia) mogą zostać osiągnięte na bazie tych medytacji. I tak, poprzez zrozumienie natury i kolejności poszczególnych inicjacji, w czasie faktycznej ceremonii będziemy gotowi, lub, co najmniej, będziemy zdawać sobie sprawę z tego, co się dzieje.

Różnica pomiędzy buddyzmem a tradycjami niebuddyjskimi.

Najpierw omówimy różnice pomiędzy buddyzmem a tradycjami niebuddyjskimi. W świecie istnieje wiele różnych tradycji religijnych, my jednak skupimy się na zasadniczych cechach charakteryzujących buddyzm. Nie zawierają się one w symbolicznych rytuałach, takich jak ofiarowanie kwiatów, kadzideł, wykonywanie pokłonów, składanie tzw. świętych ofiar - wykonywanie takich czynności nie definiuje jeszcze osoby jako buddysty, ani też praktyka polegająca na tych czynnościach nie może być jednoznacznie określona, jako praktyka buddyjska.

Wśród pism znajdujemy definicję schronienia, w której powiedziane jest, iż Budda, Dharma i Sangha stanowią obiekty schronienia, które mogą uchronić nas od cierpienia i problemów nie tylko w tym życiu, ale i w przyszłych żywotach, jak również na przestrzeni całej wieczności, oraz służą nam pomocą w osiąganiu ostatecznych celów. W ogólności, jakiegokolwiek problemy czy cierpienia napotykamy w cyklicznej egzystencji, zawsze mają one swój korzeń w naszej karmie i złudzeniach (zwanym też przeszkadzającymi emocjami), przechowywanych w kontinuum strumienia naszego umysłu. Ta karma i przeszkadzające emocje naszego kontinuum mentalnego rodzą określone rezultaty – doświadczanie problemów i cierpienia.

Idąc ku schronieniu w Trzech Klejnotach, możemy uwolnić się od naszej karmy i złudzeń, możemy osiągnąć ostateczny cel – wyzwolenie; całkowite wyzwolenie od przyczyn cierpienia, a jednocześnie, to co nazywamy zupełnym wyzwoleniem od cierpienia samego w sobie. Podążanie ku schronieniu w Trzech Klejnotach z zamiarem uwolnienia się od cierpienia, jest główną praktyką istot o niższych możliwościach, jakkolwiek nie wyczerpuje to w pełni zakresu praktyki niższego pojazdu.

W tekstach buddyjskich znajdujemy słowa Buddy, mówiące, że każdy z nas jest swoim własnym obrońcą, i że nie udajemy się do innych, aby uzyskać ochronę. Na przykład, nagromadzenie negatywnej karmy w przeszłych żywotach, w połączeniu z przeszkadzającymi emocjami znajdującymi się w obrębie naszego kontinuum mentalnego, daje początek cierpieniu, rezultatem takiego stanu jest cierpienie. Jednakże z drugiej strony, chociaż w naszym strumieniu umysłu znajdują się takie niepożądane zjawiska, jesteśmy w stanie zastosować antidota na nasze złudzenia. Możemy oczyścić naszą karmę, stosując antidota tak długo, aż osiągniemy czysty stan umysłu, możemy kultywować to, co nazywamy czystym poglądem, prawidłowym poglądem i poprawnym działaniem, poprzez stopniowe nakłanianie siebie samego do angażowania się w bardziej prawe stany umysłu, i gromadzoną w ten sposób zasługę poświęcać oczyszczeniu negatywnej karmy. W taki właśnie sposób jest możliwe osiągnięcie tego, co nazywamy wyzwoleniem, lub całkowitym ustaniem naszego cierpienia.

W pismach wspomina się, że aby położyć kres naszemu cierpieniu, nie musimy udawać się w żadne szczególne miejsca, w żadnym konkretnym kierunku, ani do żadnego konkretnego świata. Kres cierpienia może zostać osiągnięty w obrębie naszego ciała, tego właśnie ciała i umysłu, które posiadamy. Dysponujemy potencjałem, aby osiągnąć najwyższe szczęście, lecz musimy znać prowadzący tam szlak, ścieżkę praktyki, musimy znać prawidłowe metody, i musimy faktycznie zastosować te metody w praktyce, aby osiągnąć rezultat, jakim jest najwyższe szczęście. Budda ujął to w taki sposób: ścieżka wyzwolenia ukazana jest w ramach ścieżki buddyjskiej.

Ścieżka ku wyzwoleniu nie jest ukazywana w innych religiach, na przykład w niektórych tradycjach mówi się, że podążając daną szczególną ścieżką praktyki, medytując w taki a taki sposób, osiągnie się zdolność unoszenia się w powietrzu, przenikania światów podziemnych, i inne temu podobne duchowe moce. Tradycje te uczą różnych metod osiągnięcia samadhi, medytacyjnej koncentracji, ale nie uczą, że dzięki tym praktykom można osiągnąć całkowite ustanie cierpienia .

Ścieżka buddyjska zawiera metody osiągnięcia wyzwolenia od cierpienia i dochodzenia do stanu najwyższego szczęścia, i nie są to jedynie słowa, cele te mogą zostać naprawdę osiągnięte. Złudzenia i przeszkadzające emocje w obrębie naszego kontinuum mentalnego są jedynie zawartymi w nim, ale nieprzejawiającymi się, zjawiskami. Czasami powstają do istnienia, a czasami nie. A zatem, podążając ścieżką praktyki, jeśli dana osoba ma możliwość spotkania dobrego nauczyciela, uczącego buddyzmu w prawidłowy sposób, a jednocześnie posiada ona cechy dobrego ucznia, czyli potrafi odpowiednio zastosować nauki w swoim życiu, może ona osiągnąć cel, jakim jest położenie kresu cierpieniu, i osiągnięcie urzeczywistnienia najwyższego stopnia szczęścia, w tym ciele i w tym życiu.

Gdy na ścieżce buddyjskiej określamy nauczanie Buddy jako drogocenne, nie oznacza to jedynie, że jeśli jesteśmy ubodzy lub chorzy, to możemy modlić się do Buddy, i Budda ofiaruje nam pieniądze lub powrócimy do zdrowia, czy też, że gdy nasze interesy nie idą dobrze, Budda nam pomoże. Nawet jeśli takie cuda w ogóle mogą mieć miejsce, same w sobie nie stanowią one rdzenia nauk, i same w sobie nie czynią nauk buddyjskich drogocennymi. Musimy zrozumieć, co jest tym rdzeniem, co czyni buddyzm tak drogocenną tradycją duchową.

Różnica pomiędzy dwoma tradycjami

I tak doszliśmy do drugiego głównego zagadnienia, mianowicie, na jakiej podstawie rozróżniamy w ramach ścieżki buddyjskiej dwie tradycje. Dlaczego mówimy, że tradycja mahajany, zwana też ścieżką wielkiego pojazdu, jest tradycją doskonalszą. Niższy pojazd, zwany też tradycją hinajany, zawiera nauki zgodne z możliwościami i szczególnymi potrzebami uczniów w danym miejscu i czasie, a zatem nie są one celem ostatecznym, ani ostatecznym nauczaniem Buddy. Aby osiągnąć cel, który nazywamy ostatecznym porzuceniem błędów, oraz aby osiągnąć ostateczną doskonałość zalet, dana osoba musi podążać za tradycją mahajany, musi podążać ścieżką praktyki bodhisattwów.

Gdy używamy wyrażen „niższy” czy też „mniejszy” pojazd i pojazd „większy”, nie oznacza to, iż w obrębie nauk buddyjskich znaleźć można coś gorszej jakości i coś doskonalszej jakości, takie rozumienie nie ma w tym przypadku żadnego zastosowania. W ogólności, spośród wszelkich nauk, które praktykujemy bądź doskonalimy, najlepsze dla nas są te, które przynoszą najwięcej bezpośrednich korzyści. Z faktu, iż przynoszące największy pożytek nauczanie uważane jest za najlepsze, w żadnym razie nie wynika, że ścieżka buddyjska dyskryminuje jakiegokolwiek tradycje lub patrzy na nie z góry, uważając za gorsze, „wadliwe”. Taka postawa byłaby błędna.

Gdy Budda Śakjamuni zstąpił do naszego świata, i zmanifestował czyn oświecenia, podążyło za nim wielu uczniów, takich jak na przykład Mogajana czy Śariputra, którzy zmanifestowali czyn osiągnięcia stanu arhata, zostali arhatami. Zastanówmy się, dlaczego uczniowie ci, chociaż przebywali tak blisko Buddy, nie zmanifestowali czynu osiągnięcia

oświecenia. Otóż Budda dostąpił takiego stopnia urzeczywistnienia i osiągnięć, ponieważ w początkowym stadium praktyki wzbudził w sobie umysł bodhicitty, umysł oświecenia, aspirujący do osiągnięcia oświecenia dla dobra innych. W czasie, gdy praktykował, czyli gromadził przyczyny umożliwiające osiągnięcie oświecenia, również czynił to ku pożytkowi innych. Ostatecznie Budda zrealizował cel osiągnięcia oświecenia także dla pomyślności innych, opierając się na umyśle bodhicitty. Gdy Budda osiągnął oświecenie, był w stanie porzucić wszelkie piętna złudzeń oraz osiągnąć ostateczne zaniechanie wszystkich zaciemnień, wszystkich złudzeń, wraz ze śladami, które pozostawiły. A zatem, zaniechując błędów, Budda osiągnął doskonałą wszechwiedzę, zdolność rozumienia wszystkich zjawisk.

Arhaci, jednakże, tacy jak Śariputra czy Mogajana, nie mogli aspirować do osiągnięcia wszechwiedzy, ponieważ zaniechali jedynie zaciemnień związanych ze złudzeniami, nie porzucili zaś zaciemnień uniemożliwiających wszechwiedzę; a zatem, zaniechanie to nie było doskonałe, a jedynie częściowe - fragmentaryczne zaniechanie złudzeń. Także zalety jakie osiągają arhaci nie są tożsame z zaletami Buddy, i właśnie z tej przyczyny nazywani są arhatami, a nie Buddami. Osoby takie jak Śariputra czy Mogajana, nie osiągnęli ostatecznego celu - stanu Buddy, a jedynie stan arhata.

Stan Buddy oznacza osiągnięcie zalet ostatecznego zaniechania i ostatecznego osiągnięcia, a dokonuje się tego krocząc śladami Buddy. Przede wszystkim, należy wzbudzić w sobie umysł oświecenia, a następnie, poprzez nagromadzenia przyczyn, doskonalących dwa zbiory zasługi i mądrości na przestrzeni trzech nie dających się oszacować eonów, i ostatecznie, osiągnąć rezultat wszechobejmującego zaniechania i nieobjętego osiągnięcia. Aby osiągnąć taki cel musimy podążać ścieżką taką jak Mahajana, i właśnie dla tej przyczyny mówimy, że nauki Mahajany posiadają doskonalszą naturę, niż nauki Hinajany.

Budda rozpoczął nauczanie Dharmy od nauk śrawakajany - pojazdu śrawaków, w którym zawarł pouczenia, dotyczące różnych praktyk z zakresu wyższego treningu etyki, wyższego treningu skupienia medytacyjnego i wyższego treningu mądrości. Praktyki te stanowią fundament ścieżki wyzwolenia.

Zgodnie z naukami tradycji mahajany, kultywowanie miłującej dobroci, współczucia i bodhicitty, to praktyki przeznaczone dla pełnych odwagi bodhisattwów, pragnących wziąć na siebie odpowiedzialność za pomyślność innych. Taka kolejność praktyk na ścieżce buddyjskiej pochodzi od samego Buddy: najpierw, jako podstawę, należy doskonalic trzy wyższe treningi, a następnie, oprócz tego, umysł miłości i współczucia, wraz z bodhicittą.

Ostatecznym celem, który Budda stara się nam wskazać, jest to, co nazywamy wielką nirwaną bez pozostawiania, w obrębie której porzuca się wszystkie błędy i doskonalic wszelkie zalety. Ta wielka ścieżka altruizmu przeznaczona jest tylko dla bodhisattwów - istot obdarzonych wielką odwagą, mogących wziąć na siebie odpowiedzialność za uwolnienie innych od cierpienia, i poprowadzić ich ku szczęściu. Z tej właśnie przyczyny mahajana nazywana jest pojazdem większym.

Czasami mówi się, że tradycja mahajany pomija całkowicie praktyki niższych pojazdów, niektórzy zaś mogą utrzymywać, że podążający ścieżką mahajany praktykują tylko miłość i współczucie, pomijają zaś trzy wyższe praktyki - etyki, skupienia i mądrości. Jest to całkowicie niesłuszny pogląd. Tradycja mahajany nie ustanawia żadnej oddzielnej ścieżki praktyki, ani nie pozbawia się fundamentów, którymi są niższe pojazdy. Na ścieżce mahajany doskonalic się nauki niższego pojazdu, a oprócz tego kultywuje się także miłość, współczucie i inne tego rodzaju praktyki.

Ścieżka tantrajany.

W ramach mahajany rozróżniamy dwie tradycje. Jedną jest pojazd przyczyny - paramitajana, zwany też sutrajaną, drugą zaś pojazd rezultatu - zwany tantrajaną lub też tajemną mantrą, wadžrajaną. Wśród tych dwóch pojazdów, ścieżka tajemnej mantry uważana jest za bardziej dogłębną niż ścieżka sutrajany - pojazdu przyczyny.

Ścieżkę tajemnej mantry praktykowano bardzo intensywnie na przestrzeni minionych wieków, zwłaszcza w regionie Tybetu, ale w żadnym razie nie stanowi ona jakiegoś wytworu tybetańskich lamów, czegoś, co można by określać mianem "lamaizmu". Jest to w pełni prawomocna tradycja praktyki buddyjskiej, przekazywana w niezaburzonej formie przez wieki, na przestrzeni wielu pokoleń żywych, urzeczywistnionych mistrzów duchowych.

Śledząc tę linię przekazu, napotykamy najszacowniejszych mistrzów, takich jak Nagardżuna, Czandrakirti, Arjadewa czy inni pandici z najświetniejszego instytutu buddyjskiego - klasztoru w Nalandzie. Wśród panditów z klasztoru Nalanda, większość praktykowałą jednocześnie ścieżkę sutr i tantr. Praktyki tantryczne zostały przekazane przez takich właśnie wielkich mistrzów, i nie są czymś ułożonym przez lamów tybetańskich; jest to prawomocna tradycja.

Zastanówmy się teraz, co sprawia, że tradycja tantryczna jest bardziej dogłębną niż droga sutr. Nie jest to spowodowane jakimiś niezwykłymi, cudownymi zjawiskami, o jakich słyszy się czasami w związku z praktykami tantrycznymi. Jak podają na przykład niektóre pisma, jeśli wypowiemy określoną liczbę razy OM MANI PADME HUNG, to będziemy w stanie wyzwolić pewne istoty z niższych światów i umożliwić im odrodzenie się w czystych krainach. Korzyści tego rodzaju, choć rzeczywiście stanowią efekty praktyk tantrycznych, są jednakże czymś zbyt zwyczajnym, mało znaczącym, aby na ich podstawie uznać charakter praktyk tantrycznych za niezwykle dogłębną. Podstawową rzeczą, którą musimy zrozumieć, jest ścieżka praktyki ukazana przez Buddę, a oprócz tego, kultywowanie aspektu metody i mądrości.

Kultywowanie metody i mądrości praktykuje się zarówno w ramach pojazdu przyczyny, jak i rezultatu, ale praktyka ta ukazywana jest na dwa odmienne sposoby.

W pojeździe sutrajany metodę i mądrość doskonalili się oddzielnie. Nigdy nie praktykuje się tych dwóch elementów razem. W praktykach tantry zaś, metodę i mądrość kultywuje się jednocześnie, w ramach tej samej praktyki. W czasie, gdy medytujemy nad aspektem bóstwa, lub nad bóstwem wyobrażanym w przestrzeni przed nami, jednocześnie przywołujemy w umyśle pustą naturę tej boskiej formy. Gdy medytujemy na cudowną formę bóstwa, doskonalimy aspekt metody - poprzez nagromadzenie zasług, płynących z wizualizacji boskiej formy. Jednocześnie jesteśmy świadomi pustki natury tej formy, a zatem doskonalimy także aspekt mądrości - dzięki pamiętaniu o mądrości pustki. Dzięki temu, na jednym etapie tworzymy, równocześnie, przyczyny dla osiągnięcia świętej formy Buddy, jak również dla osiągnięcia świętego umysłu Buddy, i właśnie to stanowi przyczynę, dla której mówimy, że praktyki tantryczne są bardziej dogłębne niż praktyki sutr.

Zastanowimy się teraz nad sposobem, w jaki doskonalili się oba aspekty ścieżki - metody i mądrości, w obrębie jednego stanu umysłu. Gdy doskonalimy praktykę jogi bóstwa, przede wszystkim musimy to czynić na bazie medytacji na pustkę. Najpierw medytujemy nad

mądrością pustki, i wyobrażamy sobie rozpuszczanie się naszej zwyczajnej formy do stanu pustki. Następnie, ta mądrość rozumiejąca pustkę, przejawia się w aspekcie boskiej formy jidama, przy czym jesteśmy świadomi, że ta mądrość, ta boska forma jidama, nie jest jakimś niezależnie istniejącym zjawiskiem, a jedynie boską personifikacją mądrości pustki, i że powstała właśnie z mądrości pustki. Kultuwując tożsamość danej formy bóstwa, koncentrujemy się jednocześnie na jej pustej naturze.

Ta mądrość pustki, wyłaniająca się jako różnorodne formy bóstwa, stanowi także część fazy rezultatu ścieżki - w tym sensie, iż boska forma, którą wizualizujemy, jest stanem ostatecznym, ostatecznym rezultatem, który osiąga się u kresu ścieżki. I właśnie to udoskonala naszą praktykę, i przyspiesza nasze dążenie ku stanowi Buddy.

Nawet jeśli wizualizujemy wszystkie rodzaje bóstw, nie oznacza to, że jesteśmy już Buddą. Dzięki samej wizualizacji nie możemy powiedzieć, że osiągnęliśmy już stan Buddy, to całkowicie błędne podejście. Z kolei jednak, nie możemy też powiedzieć, że ktoś nie jest w stanie osiągnąć stanu Buddy, ponieważ wszystkie czujące istoty posiadają potencjał osiągnięcia stanu Buddy, wszystkie czujące istoty posiadają swoją linię Buddy. A zatem, wizualizując boską formę ciała Buddy, poprzez gromadzenie zasług doskonalimy poszczególne aspekty ścieżki, zaś poprzez rozumienie i koncentrowanie się na pustej naturze tej formy, jesteśmy w stanie doskonaląc nagromadzenie mądrości. Czyni to ze ścieżki tantrycznej bardzo szybko i bardzo szczególną praktykę.

Powinniśmy być świadomi, skąd wywodzi się nazwa "pojazd rezultatu", ścieżka wadźrajany. Słowo wadźra ma znaczenie czegoś, co jest tak mocne, iż jest niezniszczalne i niepodzielne. Niepodzielność jest tu metaforą na określenie praktyk metody i mądrości - wzajemnie nierozdzielnych na tej ścieżce. Kultuwując jogę bóstwa, jednocześnie kultuwujemy metodę i mądrość, jako nieoddzielne, o jednej naturze. Gdy wizualizujemy rezultaty i środowiska, takie jak czyste krainy lub niebiańskie pałace bóstw, wizualizujemy jednocześnie formę ciała bóstwa, radość bóstwa, jak również orszak bóstwa. Sprowadzając rezultat do chwili obecnej, powodujemy faktyczne dojrzewanie potencjału, umożliwiającego osiągnięcie takich stanów. Ścieżka wadźrajany jest kultuwowaniem metody i mądrości jako nieoddzielnych, poprzez praktykę jogi bóstwa i sprowadzanie rezultatów na ścieżkę. Właśnie dlatego nazywamy wadźrajanę pojazdem rezultatu.

W czasach obecnych praktyka wadźrajany, tantry, jest bardzo szeroko w świecie rozprzestrzeniona, wiele osób wykazuje zainteresowanie taką ścieżką, i powinniśmy być świadomi, dlaczego wadźrajana nazywana jest właśnie wadźrajaną, dlaczego nazywana jest pojazdem rezultatu, i co czyni ją dogłębną i drogocną.

Cztery kategorie tantr

Gdy mówimy o tantrach, ścieżce wadźrajany, mamy na myśli cztery kategorie tantr. Zazwyczaj jest tak, że gdy słyszymy określenie "najwyższa tantra jogi", czy anuttarajogatantra, natychmiast świecą nam się oczy, jesteśmy bardzo zainteresowani, ponieważ wiele osób ma kompletnie błędny pogląd, związany z praktykami najwyższej tantry, a dotyczący zachowań nieopanowanych, takich jak picie alkoholu, stosunki fizyczne, i tym podobne, uznając takie działania za praktyki najwyższej tantry jogi. To całkowicie błędny pogląd; nieopanowane zachowania nie mają żadnego związku z niezwykle dogłębnym charakterem ścieżki najwyższych praktyk jogicznych.

Co stanowi istotę najwyższej tantry jogi? Aby to zrozumieć, musimy sobie uświadomić, że praktyka ścieżki buddyjskiej kładzie główny nacisk na doskonalenie metody i mądrości, i że te dwa aspekty praktykuje się na ścieżce tantry nieoddzielnie. Nieoddzielność taka nie stanowi elementu ścieżki sutrajany, na której oba te aspekty kultywowane są oddzielnie, i właśnie ta nieoddzielność stanowi rdzeń, istotę dogłębności ścieżki najwyższej tantry jogi.

Ścieżka tantry obejmuje podstawę, ścieżkę i rezultat - czyli, kolejno, fundament naszej praktyki, ścieżkę, którą należy kultywować i rezultat, który należy osiągnąć. Podstawę w tantrze często opisuje się jako fizyczne elementy składowe naszego ciała. W naszym ciele występują kanały psychiczne, wiatry energii oraz krople energii, a wszystkie te składniki nazywamy substancjami bodhicitty. Substancje te nie są jedynie wyobrażeniami, lecz stanowią część naszych faktycznych - fizycznych i mentalnych - doświadczeń. W momencie narodzin, w naszym ciele zostają, w sposób naturalny, ukształtowane różne kanały psychiczne, jak również wiatry energii, poruszające się w obrębie tych kanałów, oraz różne substancje, takie jak krew i nasienie, odziedziczone po naszych rodzicach, a poruszające się kanałami psychicznymi.

W tantrze mówi się, że wiatry energii w obrębie naszego ciała, zwane też lung, związane są z różnymi poziomami świadomości mentalnej. Dzielą się one na niesubtelne wiatry energii i niesubtelną świadomość, oraz subtelne wiatry energii i świadomość subtelną. Z różnymi wiatrami energii związane są różne stany świadomości, dające początek różnym formom dyskursywnych myśli, pojawiających się w naszym umyśle. Rozważmy przykład snu: gdy kładziemy się, i stopniowo zasypiamy, nasz umysł staje się coraz bardziej i bardziej subtelny; zwykły "grubszy" umysł i "grubsze" wiatry, aktywne w fazie wybudzenia, stopniowo gromadzą się w rejonie serca, osiągając coraz bardziej subtelny poziom, sam umysł również staje się coraz bardziej subtelny. Stopniowo tracimy świadomość, zaczyna się faza marzeń, i tak dalej. Gdy budzimy się, wiatry energii rozpierchają się z rejonu serca, umysł staje się "grubszy" i, nagle, budzimy się. Tak więc można faktycznie doświadczać tych różnorodnych stanów umysłu i wiatrów.

W tradycji sutry, oraz w tantrach należących do trzech niższych klas, medytujemy, praktykujemy i kultywujemy ścieżkę na bazie niesubtelnego wiatru i niesubtelnego umysłu. W najwyższej tantrze jogi, jednakże, nasza praktyka nie ogranicza się do tego - naprawdę zatrzymujemy niesubtelne wiatry i umysł, i uaktywniamy subtelne, a nawet skrajnie subtelne wiatry i umysł. Czynimy tak, by zogniskować te najsubtelniejsze wiatry i umysł podczas medytacji na pustkę, na pogląd pustki. Staramy się użyć subtelnych wiatrów i subtelnego umysłu do medytacji na pustkę, i ostatecznie, dzięki tak dogłębnej ścieżce, niszczymy wszystkie - "grubsze" i subtelne - złudzenia, wraz z piętnem przez nie pozostawionym. Próbując osiągnąć świętą formę i święty umysł Buddy - nieoddzielne od siebie - na bazie skrajnie subtelnych wiatrów i umysłu, uaktywniamy te najsubtelniejsze wiatry i umysł, wykorzystujemy je w medytacji na pustkę i boską formę jidama, i - ostatecznie - próbujemy osiągnąć ciało i umysł Buddy nieoddzielne od siebie.

Taka praktyka ukazana jest jedynie w obrębie najwyższej tantry jogi, i z tej przyczyny mówimy, że anuttarajogatantra jest ścieżką najdogłębszą, w tym sensie, że zawiera ona system wyjaśniający fizyczne składniki, wiatry energii, kanały oraz elementy w ich obrębie. Rozważając istotne punkty ciała wadźry, staramy się zatrzymać niesubtelne wiatry i umysł, staramy się uaktywnić skrajnie subtelny wiatr i umysł, i na bazie tego, medytujemy na pustkę i boską formę jidama, w efekcie czego osiągamy nieoddzielne święte ciało i umysł Buddy.

Ścieżka sutrajany nie przedstawia nam takiej metody praktyki, nie przedstawiają jej także trzy niższe klasy tantr, jest ona elementem wyłącznie praktyki najwyższej tantry jogi, i właśnie dlatego określamy tę klasę jako najdogłębszą i najbardziej drogocenną spośród wszystkich tantr.

W historiach z życia Buddy znajdujemy opisy Jego podróży do rozmaitych miejsc w Indiach, gdzie Budda manifestował czyny, mające na celu ujarzmienie umysłów różnorodnych rodzajów uczniów. Rinpocze właśnie wspominał konkretne miejsce - Sarnath, gdzie możemy oglądać ryty naskalne, opisujące czyny Buddy. Jeden konkretny ryt przedstawia cuda, jakie manifestował Budda, aby poskromić rozmaitych heretyków, niebuddystów, zwolenników tritiki, którzy rzucili mu wyzwanie. Płaskorzeźby przedstawiają scenę, w której serce Buddy emanuje dwa kwiaty lotosu, a w centrum każdego z nich znajduje się kolejny Budda.

Zgodnie z pismami, zarówno therawady jak i hinajany, zmanifestowanie tych cudownych czynów przez Buddę pozostało niemal niepojęte, bowiem serce Buddy wyemitowało tysiące, a nawet wręcz miliony lub miliardy emanacji. Niektóre z nich stanowiły emanację świętego ciała, inne emanację świętej mowy lub świętego umysłu, a wszystkie jednocześnie przejawiały się w całym wszechświecie. To właśnie zmanifestował Budda. Wszystkie te manifestacje opisane są w najważniejszych pismach, a kolejny punkt do rozważań znajdujemy w modlitwie Samantabhadry, Modlitwie Królewskiej, w której jeden z wersów mówi: "Na czubku pojedynczego włosa są niezliczone krainy buddów z milionami buddów, a każdy z tych buddów otoczony jest przez milion bodhisattwów". Jak można wytłumaczyć taką możliwość, w warunkach powszechnie posiadanego przez nas niesubtelnego ciała i umysłu? Jest to naprawdę niemożliwe, nie mówmy o tysiącu buddów- nie bylibyśmy w stanie umieścić na czubku włosa nawet jednego buddy, gdyby budda posiadał takie samo niesubtelne ciało i umysł, jakie powszechnie posiadamy.

Należy podkreślić, że nieoddzielne wzajemnie święte ciało i umysł buddy, ukształtowane są z najsubtelniejszego wiatru i umysłu. Gdy mamy do czynienia z najsubtelniejszym wiatrem i umysłem, fizyczne przeszkody nie istnieją, i dlatego też tysiąc buddów może zebrać się na czubku pojedynczego włosa. Gdyby, na przykład, cokolwiek znajdowało się na czubku włosa, i każdy chciałby to zobaczyć, umysły nas wszystkich mogłyby skupić się równocześnie na tym jednym czubku włosa. Jedynym istniejącym ograniczeniem jest nasze niesubtelne ciało i umysł; lecz w przypadku buddy, którego ciało jest umysłem, a umysł jest ciałem, formę zaś stanowi subtelny wiatr i subtelny umysł, ciało i umysł buddy mogą całkowicie skupić się na pojedynczym punkcie, na przykład na czubku włosa.

Jak wytłumaczyć, z buddyjskiego punktu widzenia, możliwość dokonywania takich cudownych czynów? Wytłumaczenie znajdujemy, gdy spojrzymy na ten problem z punktu widzenia nauk tantrycznych, wyjaśniających możliwość osiągnięcia takich fenomenów poprzez rozmaite metody praktyk tantrycznych. Dlatego też jest powiedziane, że cuda manifestowane przez Buddę nie wymagają wiary, jesteśmy bowiem w stanie prześledzić, jak faktycznie Budda ich dokonał, i jak my sami możemy również przyswoić sobie taką metodę, podążając właściwą ścieżką. Nie działamy więc, kierując się ślepą wiarą, tylko metodami i wnioskowaniem, które odnajdujemy w tantrach.

Uaktywnienie i użycie najsubtelniejszego wiatru i umysłu jest głównym celem praktyk najwyższej tantry jogi. Pozostałe, takie jak praktyki umysłu bodhicitty i kultywowanie właściwej motywacji umysłu oświecenia, jak również kultywowanie poglądu pustki - te

praktyki bodhicitty i pustki nie różnią się od tych przedstawianych w tradycji sutry. Nie ma czegoś takiego jak kultywowanie "bodhicitty tantrycznej" lub "pustki tantrycznej", jako różniących się od tych przedstawianych w sutrach. Bodhicitta i pustka, kultywowane w tantrach, są dokładnie tym samym, czym są w sutrach, nie ma nic specyficznego tylko dla tantr.

Gdy praktykujemy i kultywujemy dogłębne zagadnienia praktyk tantrycznych, niektórzy ludzie sądzą, że powinni zmienić coś w swoim wyglądzie zewnętrznym, na przykład strój, lub też, że nie wolno im pozostawać w celibacie, sądząc, że osoby, które pozostają w celibacie, jak na przykład w pełni wyświęceni mnisi i mniszki, czy też nowicjusze klasztorni, nie są w stanie praktykować tantry. Jest to bardzo poważny błąd, wystarczy bowiem spojrzeć na linię mistrzów tantry Guhjasamadża, która uważana jest za królową wszystkich tantr. Buddyzm ukształtował tak wielkich mistrzów linii jak Nagardżuna, który był w pełni wyświęconym mnichem, Arjadewa, który był w pełni wyświęconym mnichem, podobnie Czandrakirti - wielki uczonec, autor wielkich komentarzy zarówno dotyczących sutr jak i tantr, zwłaszcza zaś dogłębnego poglądu na pustkę. Ci mistrzowie linii byli w pełni wyświęconymi mnichami w ciągu całego swojego życia; nigdy, nawet jeden raz, żaden z nich nie przejawiał zachowania osoby świeckiej.

A zatem pogląd, że musimy coś zmieniać w naszym zewnętrznym zachowaniu, jeśli praktykujemy tantry, jest bardzo poważnym nieporozumieniem. Innym znakomitym przykładem jest Lama Tsongkhapa, którego główną praktyką była Guhjasamadża, królewska tantra. Aby móc sterować swoimi wiatrami energii i mieć je pod kontrolą, aby uaktywnić i używać subtelny umysł i wiatr, nie należy zmieniać aspektów zewnętrznych lub porzucać ślubów monastycznych, ani angażować się w działania związane z zaniechaniem celibatu. Musimy rozumieć to fundamentalne zagadnienie.

Specyfika Tantry Kalaczakry

Wcześniej ukazaliśmy, dlaczego ścieżka wadźrajany jest wyższa i doskonalsza, niż ścieżka sutrajany, następnie zaś rozważaliśmy, dlaczego najwyższa tantra jogi jest wyższa, niż pozostałe trzy klasy tantr. W bieżącym paragrafie wyjaśnimy specyfikę Tantry Kalaczakry.

Na ścieżce tajemnej mantry znajdujemy praktykę Kalaczakry, która jest w najwyższym stopniu dogłębna, jest też doskonale znana na całym świecie. Gdy staramy się osiągnąć oświecenie, oznacza to, iż staramy się kultywować ścieżkę prowadzącą do stanu buddy. Naszym głównym celem nie jest kultywowanie ciała, które otrzymaliśmy od naszych rodziców, lecz koncentrujemy się na kultywowaniu umysłu, ponieważ umysł sam w sobie jest czysty z natury, posiada naturę wolną od naszych własnych złudzeń. Złudzenia mają jedynie charakter powierzchowny, dlatego istnieje możliwość oczyszczenia umysłu, i osiągnięcia pierwotnej mądrości i wszechwiedzy, a ta wrodzona mądrość wszechwiedzy jest świętym umysłem buddy. W tym momencie pojawia się pytanie, w jaki sposób możemy osiągnąć święte ciało buddy.

Jeśli zechcemy rozważyć to pytanie z punktu widzenia ogółu tantr, ciało fizyczne uzyskane od naszych rodziców jest tym, co nazywamy "naszym własnym ciałem", lecz wydaje się nieprawdopodobne, by móc dokonać jego transformacji w faktyczne fizyczne ciało buddy. Staramy się uaktywnić najsubtelniejszy wiatr i umysł w obrębie naszego ciała, i użyć ich do medytacji na pustkę oraz do oczyszczenia wszystkich zaciemnień, i do przejawiania się w fizycznej formie Wadźrasattwy czy Wadźradhary. Innymi słowy - w cudownej formie

bóstwa. Tym, co faktycznie osiągamy, jest skrajnie subtelne ciało i umysł, które jest oddzielone od naszych własnych skupisk fizycznych, uzyskanych od naszych rodziców. Nasz subtelny wiatr i umysł oraz medytowanie na pustkę - to właśnie staje się świętym umysłem i jego przejawianiem się w formie fizycznej, które staje się świętą formą, świętym ciałem, to zaś święte ciało i święty umysł stają się pojedynczym, nieoddzielnym zjawiskiem, jednym istnieniem, tym co nazywamy świętym ciałem i umysłem buddy.

Jeśli poszukamy wyjaśnienia z punktu widzenia Tantry Kalaczakry, to nie tylko medytujemy na pustkę poprzez aktywację subtelnego ciała i umysłu, lecz także kultywujemy proces wyczerpywania swoich własnych skupisk. Wyczerpujemy cząsteczki naszych własnych skupisk, i osiągamy stan pustej formy buddy. W Tantrze Kalaczakry nie wspomina się o oddzielnym osiągnięciu subtelnego ciała, nieodłącznego od subtelnego umysłu, które byłoby oddzielone od naszych własnych fizycznych skupisk. Naucza się, raczej, ścieżki wyczerpywania naszych aktualnych fizycznych skupisk, w celu przeobrażenia ich w to, co nazywamy ciałem pustej formy buddy.

Dosłowne, bezpośrednie tłumaczenie słowa Kalaczakra brzmi "koło czasu", kala oznacza czas, zaś czakra znaczy koło. Jeśli chcemy objaśniać Kalaczakrę, musimy dokonać tego z punktu widzenia trzech aspektów: podstawy, ścieżki i rezultatu.

Zgodnie z taką metodą wyjaśnień, na poziomie podstawy, każdy z nas posiada tę formę fizyczną, która powstaje z trzech karmicznych złudzeń: przywiązania, awersji i głupoty, jak również z rozmaitych karmicznych przeszkadzających emocji. Ta forma, będąca aspektem zwyczajnym, jest przyczyną cierpienia, zarówno nas samych, jak i innych czujących istot. Te składniki fizyczne, kanały tantryczne, wiatry energii i substancje w ich obrębie, stanowią podstawę Kalaczakry. To jest fundament naszej praktyki.

Gdy, z kolei, mówimy o ścieżce, mamy na myśli poziom, na którym wyznaczony zostaje sposób praktykowania. Mając na celu wyeliminowanie cierpienia własnego i innych, kultywujemy niezmienną wielką szczęśliwość (niezmienną w tym sensie, że nie podlega ona zmianom na przestrzeni trzech czasów: przeszłości, teraźniejszości i przyszłości), która jest omawiana w Tantrze Kalaczakry, a odpowiada umysłowi czystego światła. Niezmienna wielka szczęśliwość, sama w sobie, jest skrajnie subtelnym umysłem czystego światła, który medytuje na pustkę. Używając tego skrajnie subtelnego stanu umysłu do medytacji na pustkę, wraz z odpowiednimi wizualizacjami, stopniowo zużywamy swoje fizyczne skupiska. Następuje to stopniowo, nie jest zjawiskiem jednorazowym, ale jest efektem kultywowania i praktyki.

Początkowo puste ciało i pusta forma mogą być zjawiskami nieuchwytnymi, lecz systematycznie, poprzez kultywowanie ich na przestrzeni czasu, jesteśmy w stanie stopniowo wyczerpywać skupiska fizyczne, w celu osiągnięcia ostatecznego rezultatu, jakim jest pusta forma. Dzięki medytowaniu, powodujemy stopniowe urzeczywistnianie się pustej formy, powołujemy ją do życia. Przejawiamy się w aspekcie pięciu Buddów, jak omawia to Tantra Kalaczakry, i różnorodnych gniewnych i spokojnych bóstw w obrębie mandali. Dzięki kultywowaniu umysłu czystego światła, ostatecznie przejawiamy się w formie tych różnorodnych bóstw, różnych postaci boskich, właściwych dla Kalaczakry. W taki właśnie sposób stwarzamy przyczyny dla pustej formy, która odpowiada świętemu ciału buddy.

Pusta forma, która powstaje z umysłu czystego światła, i umysł czystego światła sam w sobie, stają się przyczyną dla osiągnięcia świętego umysłu buddy - osiągamy nieoddzielne od siebie

święty umysł i ciało buddy. To doprowadza nas do fazy rezultatu, w której osiągamy ciało pustej formy, równocześnie z umysłem niezmiennej, najwyższej szczęśliwości, ciało przejawiające się w formie różnych bóstw mandali, a posiadające naturę wielkiej szczęśliwości i czystego światła.

W taki właśnie sposób objaśniamy ścieżkę Kalaczakry, w znaczeniu podstawy, ścieżki, która ma być kultywowana i rezultatu tej kultywacji. W Kalaczakrze nacisk kładziony jest na wyczerpanie naszych własnych skupisk fizycznych, i ich transformację w ciało pustej formy buddy. Wyjaśniliśmy tu podstawę, ścieżkę i rezultat, w ramach ogólnego wprowadzenia do praktyki Kalaczakry.

W Tantrze Kalaczakry, najwyższą niezmienną szczęśliwość uważa się za święty umysł buddy, a rezultat - czyli wyczerpanie się fizycznych skupisk do postaci ciała pustej formy - postrzegany jest jako rezultat w postaci świętego ciała, które jest nieoddzielne od świętego umysłu. W terminologii wyjaśnień, które znajdujemy w innych tantrach najwyższej jogi, mówi się, jednakże, o wykorzystaniu skrajnie subtelnego wiatru i umysłu, w celu przejawienia się w skrajnie subtelnej formie, która jest świętym ciałem buddy, zaś umysł równocześnie poznający pustkę - ten umysł jest świętym umysłem buddy. To właśnie stanowi fundamentalną różnicę pomiędzy Kalaczakrą a ogółem najwyższych tantr jogi.

Ta specyficzna nauka o sposobie osiągania ciała zjednoczenia (zjednoczenia świętego ciała i umysłu), jest nauczana bezpośrednio w Kalaczakrze, i pośrednio w innych tantrach. Z tego powodu tantry takie jak Guhjasamadza itp., nazywane są tantrami pośrednimi, lub ukrytymi, ponieważ w sposób pośredni uczą one metody osiągania ciała zjednoczenia. Tantra Kalaczakry, jednakże, uczy tego bezpośrednio, w bardzo jasny sposób, i z tego powodu nazywana jest tantrą bezpośrednią, lub tantrą wielkiej jasności.

W dzisiejszym wykładzie przyjrzeliliśmy się pięciu głównym zagadnieniom, najpierw - jakie są główne różnice pomiędzy ścieżką buddyjską i niebuddyjską. Następnie, skoncentrowaliśmy się na cechach szczególnych tradycji mahajany, prześledziliśmy cechy szczególne ścieżki tantrycznej, zastanowiliśmy się co wyróżnia najwyższą tantrę jogi, i wreszcie - niezwykle cechy Tantry Kalaczakry. Każde z tych zagadnień potraktowane zostało w sposób bardzo zwarty, tak aby umożliwić każdemu zrozumienie ścieżki buddyjskiej na poziomie bardzo ogólnym.

W czasie jutrzejszego wykładu zajmiemy się szczegółami różnych procesów rytuału inicjacji, takimi jak jedenaście inicjacji, oraz wyjaśnieniem Tantry Kalaczakry w ujęciu trzech aspektów: podstawy, ścieżki i rezultatu.

Inicjacja Kalaczakry

Wśród rytuałów tantrycznych wyróżniamy dwa rodzaje rytuałów inicjacyjnych, które w języku tybetańskim nazywane są wang i dzenang. Wang tłumaczymy jako "ceremonia inicjacyjna", dzenang zaś to "dalsze zezwolenia"; taki jest dosłowny przekład wyrażen tybetańskich.

Samo wang ma znaczenie inicjacji, w sensie udzielenia inicjacji do kultywowania szczególnej jogi bóstwa, wizualizowania siebie jako bóstwa oraz praktykowania jogi odpowiedniej dla danego bóstwa. Pociąga ono także za sobą inicjację do medytowania nad jogą niższych tantr, jak niedualność, głębia i jasność. Jest to także inicjacja do medytowania nad fazami

wzbudzania i spełniania najwyższej tantry jogi. W ogólności, gdy otrzymujemy inicjację, mamy prawo wykonywać określone medytacje, odpowiednie dla danego bóstwa. A zatem, dobrze byłoby wiedzieć, jakie są różnice między wang i dženang, np. jakie rytuały towarzyszą otrzymywaniu inicjacji i otrzymywaniu dalszych zezwoleń.

Zadajmy sobie pytanie: "Czy jest jakakolwiek różnica pomiędzy wang i dženang, czy jest jakakolwiek różnica pomiędzy inicjacją i dalszymi zezwoleniami?" Są to dwie oddzielne formy rytuałów, mimo że noszą wspólne, ogólne miano inicjacji. Celem dženang - dalszego zezwolenia - jest sprawienie, by błogosławieństwa bóstwa wniknęły w strumień ciała, mowy i umysłu ucznia. A zatem, dženang - dalsze zezwolenie - udzielane jest na podstawie różnych dženang odnoszących się do świętego ciała, świętej mowy i świętego umysłu danego, konkretnego bóstwa. W ogólności, dalsze zezwolenia mogą być udzielane dopiero po ceremonii inicjacji wang, tak, by błogosławieństwa bóstwa mogły bez przeszkód przeniknąć przez trzy bramy ucznia, a to oznacza, że zanim otrzyma się dženang, należy najpierw otrzymać inicjację wang.

Co stanie się w przypadku, gdy otrzymamy dženang - dalsze zezwolenie - zanim otrzymamy inicjację wang? Może zdarzyć się, na przykład, sytuacja, gdy publicznie udzielana jest inicjacja długiego życia, tak jak tutaj inicjacja Białej Tary, która będzie udzielana na zakończenie nauczania. W tym przypadku, jeśli ktoś bierze udział w takiej inicjacji długiego życia, bez otrzymania wcześniej inicjacji wang, uważa się, że osoba taka nie otrzymała również dženang. Takiej osoby nie uważa się za uprawomocnioną do otrzymania dženang, ponieważ w trakcie dženang koniecznym jest wizualizowanie siebie jako bóstwa, należy przekształcać swoje przejawianie się i swoją naturę w formę bóstwa, i wówczas otrzymuje się stosowne rytuały inicjacyjne, właściwe dla danego bóstwa. W rozważanym przypadku, jako że dana osoba nie otrzymała wcześniej inicjacji wang, nie ma ona kwalifikacji niezbędnych, aby móc wizualizować się w formie bóstwa. Z tego też powodu, przed inicjacjami długiego życia, lamowie zazwyczaj radzą tym spośród uczestników, którzy nie otrzymali wang lub wielkiej inicjacji, aby wizualizowali bóstwo na czubku swojej głowy, nie zaś siebie w postaci bóstwa, bo nie spełniają niezbędnych warunków i nie mają na to zezwolenia.

A zatem, w takim przypadku należy wizualizować bóstwo na czubku swojej głowy, i wypływający z niego nektar, właściwy dla inicjacji świętego ciała, świętej mowy i świętego umysłu. W trakcie takiego procesu, otrzymuje się jedynie błogosławieństwo danego bóstwa, nie zaś faktyczną inicjację.

Wielka Inicjacja jest zazwyczaj udzielana uczniom na bazie mandali. Są różne rodzaje mandali, np. mandala z kolorowego proszku albo piasku, mandala malowana na tkaninie, mandala medytacyjnej koncentracji, będąca emanacją mocy medytacyjnej koncentracji lamy, i wreszcie, inicjacja może być udzielona na bazie mandali ciała. Te cztery formy mandali mogą stanowić podstawę dla wielkich inicjacji.

W odniesieniu do wielkiej inicjacji Kalaczakry, w szczególności, wyróżniamy dwie linie udzielania tej inicjacji. Pierwsza, to ogólna wersja inicjacji Kalaczakry, ogólna w tym sensie, że zgodna jest z ogółem tantr, np. co do czterech inicjacji, itp. Jest ona zgodna ze szczegółowym wzorcem, wspólnym dla wszystkich pozostałych bóstw najwyższej tantry jogi, i z tego też powodu nazywana jest ogólną linią udzielania inicjacji Kalaczakry.

Jest również niezwykle, jedyna linia udzielania inicjacji Kalaczakry, składającej się z jedenastu inicjacji. Jest ona unikalna w tym sensie, że sposób udzielania inicjacji i rytuały,

które w jej trakcie mają miejsce, bardzo różnią się od ogólnych inicjacji najwyższej tantry jogi. Składa się też na nią jednaście rodzajów inicjacji, i dlatego właśnie nazywana jest niezwykle, wyjątkową linią inicjacji Kalaczakry.

Gdy mówimy o ogólnej linii udzielania inicjacji Kalaczakry, możemy odwoływać się do źródeł takich jak "Vadžramalatantra" - zbiór tantr linii sakja. W takim przypadku inicjacja tej szczególnej formy Kalaczakry udzielana jest na bazie mandali malowanej na tkaninie, i na takiej podstawie uczniowie otrzymują cztery inicjacje : inicjację wazy, inicjację tajemną, inicjację mądrości i inicjację słowa. Tak więc te cztery inicjacje są wspólne dla wszystkich bóstw najwyższej tantry jogi.

Linia niezwyklej, wyjątkowej inicjacji Kalaczakry, pochodzi od wielkiego pandity Naropy. W tej niezwyklej linii absolutnie koniecznym wymogiem jest opieranie się podczas udzielania inicjacji na mandali z piasku albo kolorowego proszku, i bez takiej mandali rytuał nie może się odbyć.

Inicjacja, którą wszyscy za kilka dni otrzymamy, będzie udzielana zgodnie z tą właśnie, niezwyklej linią, zgodnie ze wskazówkami Naropy.

Dlaczego mandala piaskowa ma tak wielkie znaczenie właśnie w przypadku tej linii? Przyczyna jest taka, że gdy tworzymy mandalę z piasku, czy kolorowego proszku, im jest większa i bardziej kosztowna, im większej liczby kolorów się używa, im drobniejsze są ziarenka piasku, tym większą zasługę gromadzą darczyńcy i sponsorzy, dwa nagromadzenia zasług kumulują się tutaj bardzo intensywnie. Darczyńcy gromadzą tutaj tak wielką zasługę, ponieważ w procesie tworzenia tradycyjnej mandali piaskowej używa się różnorodnych drogocennych minerałów i substancji, takich jak złoto, srebro, koral, turkusy itp. To powoduje, iż mandala taka jest niezwykle wprost kosztowna, a ofiarowanie wszystkich tych drogocennych substancji, koniecznych do jej zbudowania, sprawia, że darczyńcy, sponsorzy i uczniowie gromadzą więcej zasługi. Także mozolny proces powstawania mandali, dzień po dniu, powoduje, że gromadzona jest ogromna zasługa, tak więc w tej szczególnej tradycji, mandala z piasku stanowi najlepszy - i jedyny - możliwy sposób udzielania inicjacji.

To jedna przyczyna, druga polega na tym, że gdy w przypadku innych tantr udziela się inicjacji na bazie mandali malowanej na tkaninie, po prostu namalowanej przez artystę lub malarza thanek, używa się kolorów odpowiadających pięciu rodzinom Buddów. W przypadku zaś Kalaczakry - tej właśnie szczególnej linii, udzielanej na bazie mandali piaskowej - jest nie pięć, ale sześć rodzin Buddów, i używa się sześciu różnych kolorów, reprezentujących aspekty pierwotnej mądrości, odpowiadające sześciu rodzinom Buddów, i te sześć kolorów uświęca się poprzez rytuał, a mandala powstaje stopniowo, także w formie świętego rytuału, nie po prostu jako malarstwo, jako obiekt sztuki, lecz w bardzo uduchowiony i święty sposób. W całym tym procesie, nawet używane do budowy mandali materiały, ziarenka piasku i tym podobne, są błogosławione, uświęcane, bardzo intensywnie, w ciągu całego procesu.

Jeśli chodzi o czas, to wielkie komentarze, związane z Kalaczakrą, mówią, iż najlepszym czasem do udzielania inicjacji jest pełnia Księżyca trzeciego miesiąca tybetańskiego. Jeśli nie jest to możliwe, to dzień pełni Księżyca jakiegokolwiek innego miesiąca, a jeśli nie ma takiej możliwości, to jakikolwiek sprzyjający, pomyślny dzień będzie dobry dla właściwego ucznia - praktykującego o doskonałych kwalifikacjach, który stanowi szlachetne naczynie, odpowiednie dla przyjęcia tak drogocennego nauczania.

Piętnasty dzień, dzień pełni Księżyca trzeciego miesiąca tybetańskiego, uważany jest za najbądź idealny i pomyślny moment dla udzielenia takiej inicjacji, ponieważ Budda Śakjamuni nauczał Prajna-paramity, zwanej też Sutrą Doskonałości Mądrości, w Radzagriha, równocześnie emanując formę Kalaczakry, w stupie na południu Indii. W tej właśnie stupie Budda wyemanował formę Kalaczakry, wraz z całą mandalą, zwaną też niebiańskim pałacem. Na jej bazie Budda udzielił kompletnej inicjacji królowi Szambali - Dawie Zangpo, oraz pomniejszym władcom królestwa Szambali, jak również wielu innym uczniom. Otrzymali oni inicjację tego właśnie, szczególnego dnia, 15 dnia trzeciego miesiąca tybetańskiego. Dzięki tak pomyślnemu początkowi uważa się piętnasty dzień trzeciego tybetańskiego miesiąca za zawsze pomyślny, i najlepszy czas, dla udzielenia inicjacji Kalaczakry.

Gdy król Dharmy - Dawa Zangpo - otrzymał, od samego Buddy, inicjację Kalaczakry wraz z całością instrukcji do praktyki tego szczególnego bóstwa, król ten i wszyscy pozostali uczniowie powrócili do królestwa Szambali, gdzie po następujących po sobie pokoleniach - po upływie około 600 lat, jeden z królów Kulika, zwany Mandżuśrikirti, udzielił inicjacji Kalaczakry 35 milionom Braminów, zwanych mędrkami. Główną postacią wśród tych mędrków był Mejszinda; imię to tłumaczy się jako Rydwan Słońca. Ta inicjacja również udzielana była tego samego dnia - 15 dnia trzeciego miesiąca tybetańskiego - i to stanowi drugą przyczynę, dla której data ta uważana jest za pomyślną dla udzielenia inicjacji Kalaczakry.

W związku z tym wydarzeniem wspomina się również, iż początkowo, gdy Budda udzielał inicjacji Kalaczakry oraz przekazu treści tantry królowi Dharmy Dawie Zangpo, zapis tej tantry był niezwykle obszerny - liczył sobie kilkaset tysięcy wersów. 600 lat później król Kulika Mandżuśrikirti zawarł pełnię znaczenia tej tantry w zwięzłej, skondensowanej formie.

Król Mandżuśrikirti, gdy tworzył Zwięzłą Tantrę Kalaczakry, nadał jej formę pięciu rozdziałów. Jego uczeń, kolejny król Kulika, zwany Kundarika, lub Pema Karpo, napisał komentarz do tej Zwięzłej Tantry, i właśnie ten, składający się z trzech tomów, komentarz znamy obecnie jako "Nieskalane Światło". Tak więc, aż do czasów obecnych, tym osobom, które poważnie interesują się Tantrą Kalaczakry, najpierw udziela się inicjacji tej właśnie szczególnej linii, a następnie nauk odpowiednich dla Kalaczakry. Nauczanie to opiera się na dwóch tekstach - pierwszy to Zwięzła Tantra Kalaczakry, drugi zaś to wielki komentarz, zwany "Nieskalanym Światłem".

Zanim pojawiły się te komentarze, istniało wiele błędnych poglądów i nieporozumień, dotyczących m.in. tego, że inicjacji Kalaczakry nie można udzielać częściej niż raz lub dwa razy do roku. Wielki komentarz zwany "Nieskalane Światło", wyjaśnia wszystkie te nieporozumienia, stwierdzając, że najlepszy czas do udzielenia inicjacji to 15 dzień trzeciego miesiąca, jeśli nie jest to możliwe - 15 dzień jakiegokolwiek innego miesiąca. Jeśli pojawia się odpowiedni uczeń, można udzielać święceń i inicjacji w dniu pełni Księżyca dowolnego miesiąca.

Ogólnie mówi się, że mamy jedenaście lub szesnaście inicjacji właściwych dla Kalaczakry. Te dwa sposoby udzielania inicjacji - składających się z jedenastu albo szesnastu rytuałów - nie są wzajemnie sprzeczne, lecz raczej stanowią różne sposoby wyjaśniania znaczenia inicjacji. Jeśli udziela się obszernych wyjaśnień, to inicjacji jest szesnaście, a jeśli wyjaśnień udziela się w sposób zwięzły, to jest ich jedenaście.

Pierwsze siedem spośród inicjacji nazywamy inicjacjami na wzór dzieciństwa. Po nich, jeśli mówimy o jedenastu inicjacjach, następują cztery wyższe inicjacje - wazy, inicjacja tajemna, inicjacja mądrości i słowa - podobnie jak cztery inicjacje innych tantr. Tak więc mamy siedem inicjacji dzieciństwa i cztery następujące po nich, co czyni w sumie jedenaste inicjacji.

Jeśli wyjaśnia się inicjację Kalaczakry w związku z szesnastoma inicjacjami, to najpierw mamy siedem inicjacji na wzór dzieciństwa, następnie mamy cztery wyższe inicjacje - wazy, tajemną, mądrości i słowa, po czym cztery najwyższe inicjacje, których nazwy podobne są do nazw czterech wyższych inicjacji tzn. wazy, tajemna, mądrości i słowa, ostatnią zaś stanowi inicjacja zwana wielką inicjacją mistrza wadźry. Łącznie mamy więc 16 inicjacji.

W jaki sposób można skondensować szesnaście inicjacji do jedenastu? Po pierwsze, siedem inicjacji na wzór dzieciństwa pozostawiamy bez zmian. Następnie łączymy cztery wyższe i cztery najwyższe inicjacje w ściśle określony sposób. Najpierw łączymy inicjacje wazy - wyższą i najwyższą - w jedną inicjację, następnie łączymy inicjacje tajemne w jedną inicjację, to samo robimy z dwoma inicjacjami mądrości. W przypadku jednak ostatniej inicjacji - inicjacji słowa - wyższa inicjacja słowa wchłonięta zostaje przez inicjację trzecią, tzn. inicjację mądrości, zaś najwyższa inicjacja słowa pozostaje jako oddzielny rytuał.

Tak więc mamy cztery inicjacje następujące po siedmiu inicjacjach: inicjację wazy, inicjację tajemną, inicjację mądrości, która zwiera w sobie także wyższą inicjację słowa, oraz najwyższą inicjację słowa. W przypadku ostatniej spośród inicjacji - inicjacji wielkiego mistrza wadźry - mówi się, że pełen, kompletny proces siedmiu i czterech inicjacji, równoważny jest inicjacji wielkiego mistrza wadźry, i dlatego inicjacja wielkiego mistrza wadźry nie jest wymieniana oddzielnie. Tak więc, w ten oto sposób, mamy jedenaste inicjacji.

Dlaczego inicjacja Kalaczakry, którą otrzymujemy, musi składać się z takich jedenastu oddzielnych rytuałów? Otóż pierwsze siedem inicjacji, zwanych "na wzór dzieciństwa", oczyszcza splamienia i zaciemnienia związane z siedmioma poziomami, stanami ścieżki. Zaciemnienia zostają oczyszczone, a ślady - potencjały - zostają umieszczone w strumieniu naszego umysłu, tak iż jesteśmy w stanie urzeczywistnić takie osiągnięcia w przeszłości.

Gdy mówimy o oczyszczaniu różnych poziomów ścieżki, odnosi się to do dwóch gałęzi nauczania buddyjskiego: linii i nauczania dogłębnego poglądu, oraz rozległych działań. Możemy to powiązać z dwoma tematami: Doskonałością Mądrości i madhjamiką, środkową ścieżką - dwoma głównymi tematami, studiowanymi przez mnichów w trzech wielkich klasztorach (Sera, Ganden, Drepung). Mnisi z tych klasztorów obierają te dwa tematy jako główny obiekt swoich studiów. W ramach Doskonałości Mądrości mówi się o różnych stadiach ścieżki i różnych stopniach bodhisattwów, wyjaśnia się szczegółowo, na którym stopniu poszczególne, konkretne zaciemnienie może zostać oczyszczone i zaniechane, i jakie osiągnięcia mogą zostać urzeczywistnione. Jeśli ktoś studiował Doskonałość Mądrości wcześniej, to będzie w stanie zrozumieć te różnorodne poziomy i odpowiadające im osiągnięcia i zaniechania. Jeśli jednak ktoś tego nie uczynił, to nawet jeśli urzeczywistnił w strumieniu swojego umysłu pełne mocy wyrzeczenie i współczucie, to gdy zapozna się pismami tantrycznymi i usłyszy o różnych poziomach oczyszczenia i osiąganiu różnych urzeczywistnień na różnych poziomach, to może doznać wielkiego pomieszania, ponieważ zabraknie mu wcześniejszego wykształcenia właściwego dla tej dziedziny. Jest bardzo ważnym, aby studiować poziomy i ścieżki, związane z treningiem bodhisattwy.

Dlaczego inicjacje są dla nas niezbędne? Jak mówiliśmy, różne inicjacje oczyszczają różne zaciemnienia, związane z poszczególnymi poziomami i ścieżkami. Inicjacje, rdzeń praktyk tantrycznych, mają na celu wzbudzenie urzeczywistnienia lamrim - stopniowej ścieżki ku oświeceniu. A zatem, powinniśmy połączyć praktykę tantryczną z praktyką lamrim, bardzo wyraźnie tutaj to podkreślam.

Czy istnieje jakaś inna, szczególna, potrzeba uzyskiwania inicjacji, oprócz integracji lamrim? Otóż ogólny postęp na ścieżce Kalaczakry ma etapy zbliżone do ścieżki sutr. Na ścieżce sutr mówi się o dwóch gałęziach, nagromadzeniu metody i mądrości, liniach dogłębnego poglądu i rozległych działaniach. Powinny one być realizowane jednocześnie. Na ścieżce sutr nie wspomina się o praktyce kanałów psychicznych, wiatrach energii, substancjach bodhicitty, ani o pobudzaniu życiowych punktów ciała wadźry, w celu uaktywnienia subtelnego wiatru umysłu.

Wszystkich tych elementów naucza się w Kalaczakrze, gdzie główna używana terminologia odnosi się do jaganandy - sanskryckie słowo, oznaczające niedualność albo zjednoczenie - odnoszące się do nieoddzielności świętego ciała i świętego umysłu Buddy, w sensie takim, że święte ciało jest umysłem, a umysł jest ciałem. Stan osiągnięcia, który stanowi święte ciało zjednoczenia, wyjaśniane jest w Kalaczakrze. W celu zrozumienia postępu, który dokonuje się na tym etapie ścieżki, powinniśmy otrzymać inicjację Kalaczakry, inaczej bowiem nie mamy zezwolenia, aby kultywować tę właśnie część ścieżki.

Niezależnie od tego, którą wielką inicjację otrzymujemy, ceremonia taka zawsze rozpoczyna się od praktyki przyjęcia schronienia. Schronienie udzielane jest uczniowi przez mistrza wadźry, podążając zaś dalej, uczeń otrzymuje ślubowania bodhicitty, zwane też ślubowaniami bodhisattwy, a jeśli jest to inicjacja tantry jogi lub najwyższej tantry jogi, to uczeń składa także ślubowania tantryczne. Następnie mamy rytualne wzbudzenie dwóch stanów umysłu oświecenia - bodhicitty konwencjonalnej i bodhicitty ostatecznej, które wizualizujemy, odpowiednio, jako płaski, biały dysk Księżyca w naszym sercu, oraz jako skierowaną ku górze, pięcioramienną wadźrę na szczycie tego właśnie dysku Księżyca. Wyobrażamy sobie te dwa rodzaje umysłu bodhicitty, wyłaniające się w postaci takich fizycznych aspektów w naszym sercu, po czym, dzięki błogosławieństwu mistrza wadźry, stabilizujemy je, aż do momentu oświecenia. A zatem, jak widzimy, to właśnie konwencjonalna bodhicitta, jak również bodhicitta ostateczna (pustka), są niezwykle ważne, i stanowią fundamenty całej praktyki tantrycznej.

Jak wspominaliśmy wcześniej, Kalaczakra posiada niezwykle ścieżkę praktyki, w tym sensie, że konkretne części Kalaczakry podobne są do ścieżki sutr, lecz jako kulminację zawierają praktyki niezwykle. Na ścieżce sutr wspomina się o dwóch obiektach zaniechania, które nazywane są zaciemnieniami złudzeń i zaciemnieniem uniemożliwiającym wszechwiedzę. Te dwie formy zaciemnień stanowią obiekty zaniechania na ścieżce sutrajany, i oba te obiekty uznaje się także w Kalaczakrze za obiekty, które należy porzucić - nie jest tak, że w Kalaczakrze nie ma potrzeby porzucania tych dwóch zaciemnień, bo na tej ścieżce stosuje się coś zupełnie innego. Nie jest tak - w Kalaczakrze również porzuca się te dwa zaciemnienia, ale Kalaczakra dysponuje niezwykle metodami porzucania tych dwóch zaciemnień.

Wczoraj omawialiśmy nieoddzielność świętego ciała i umysłu, tak jak wyjaśnia się to w ogóle tantr. Mówi się tam o powstawaniu najsubtelniejszego wiatru i umysłu, który koncentruje się na pustce w formie alternatywnego ciała - ciała bóstwa, wyłaniającego się w obrębie naszych własnych fizycznych skupisk, które odziedziczyliśmy po naszych rodzicach. A zatem,

subtelny wiatr i umysł powstają w formie bóstwa w naszym własnym sercu, i to nazywamy niedualnością świętego ciała i umysłu, w sensie, że ciało jest umysłem, a umysł jest ciałem.

W Kalaczakrze mówi się o innych sposobach osiągnięcia niedualności ciała i umysłu, i nie chodzi tu o powstawanie odrębnego ciała, innego ciała, odrębnego od naszych własnych fizycznych skupisk. Raczej chodzi o pewien szczególny etap - stan osiągnięcia tego, co nazywamy pustą formą lub "formą pozbawioną". Tutaj słowo "pusty" nie odnosi się do pustki, ta pusta forma, "forma pozbawiona", nie jest wyrażeniem ostatecznym, lecz odnosi się do prawdy konwencjonalnej. "Pusta" oznacza tu "pozbawiona solidnej, fizycznej materii", i odnosi się do pozbawienia, pustki właśnie tego. Taka forma ciała osiągnięta jest poprzez tantryczne medytacje, w których praktykujący faktycznie stopniowo wyczerpuje, przeobraża, wszystkie skupiska fizyczne, w celu ich transformacji w nowe ciało, w to, co nazywamy ciałem pustej formy, lub "ciałem formy pozbawionej". Proces ten osiąga się poprzez zaniechanie dwóch zaciemnień, podobnie jak w sutrze, lecz zaniechanie to dokonuje się na bazie czterech twórczych kropli, czterech bindu, usytuowanych w różnych punktach naszego ciała.

Twórcza kropla znajdująca się w czakrze, w centrum energetycznym, na poziomie czoła związana jest ze stanem przebudzenia, gdy nie śpimy. Druga kropla usytuowana jest w czakrze gardła. W centrum tej czakry znajduje się kropla związana z czasem, gdy śnimy. Trzecia kropla usytuowana jest w czakrze serca, i związana jest z fazą głębokiego snu. Czwarta twórcza kropla usytuowana jest w czakrze pępka, i odnosi się do szczęśliwości seksualnego zjednoczenia.

Koncentrując się na kropli usytuowanej w czakrze czoła, związanej ze stanem przebudzenia, i oczyszczając ją, osiągniemy święte ciało wadźry; koncentrując się na kropli usytuowanej w czakrze gardła, i oczyszczając ją, osiągniemy świętą mowę wadźry; koncentrując się na kropli w czakrze serca, związanej z fazą głębokiego snu, oczyszcza się zaciemnienia i osiągniemy boski święty umysł wadźry. Ogólnie, w innych tantrach mówi się tylko o świętym ciele, mowie i umyśle wadźry, trzech świętych wrotach bóstwa.

W Kalaczakrze zaś wymienia się cztery czynniki, obecna jest bowiem także pierwotna mądrość najwyższej niezmiennej szczęśliwości. W ogólności wyrażenie to - najwyższa niezmienna szczęśliwość - wspomina się także w innych tantrach, takich jak Guhjasamadza. Lecz pierwotną mądrość najwyższej, niezmiennej szczęśliwości, osiągniemy poprzez oczyszczenie kropli usytuowanej w czakrze pępka, związanej ze szczęśliwością zjednoczenia seksualnego. Gdy element ten zostanie oczyszczony, osiągniemy pierwotną mądrość wadźry. Tak więc, na szczycie świętego ciała, mowy i umysłu wadźry, znajduje się czwarty czynnik - pierwotna mądrość wadźry. Cztery wadźry są rezultatem osiągnięciem w praktyce Kalaczakry.

Z tego powodu, gdy wstępujemy w mandalę Kalaczakry, widzimy cztery kierunki mandali - wrota wschodnie, południowe, zachodnie i północne. Widzimy cztery różne kolory: wschodnie wrota są czarne, południowe czerwone, zachodnie żółte a północne białe. Te cztery kolory odpowiadają czterem wadźrom. Północne, białe drzwi reprezentują święte ciało wadźry Kalaczakry; południowe, czerwone wrota reprezentują świętą mowę wadźry Kalaczakry; wschodnie, czarne drzwi reprezentują święty umysł wadźry Kalaczakry; zachodnie wrota, w kolorze żółtym, reprezentują pierwotną mądrość wadźry Kalaczakry. Te cztery wadźry stanowią rezultat, osiągniemy dzięki oczyszczeniu czterech twórczych kropli, usytuowanych w czterech czakrach naszego ciała, tak jak to opisaliśmy powyżej.

Gdy otrzymujemy faktyczną inicjację Kalaczakry, najpierw otrzymujemy siedem inicjacji na wzór dzieciństwa. Nawet, jeśli fizycznie siedzimy na swojej poduszce, w miejscu ceremonii, wizualizujemy, iż przechodzimy do poszczególnych wrót i kierunków mandali.

Wizualizujemy całą mandalę wprost przed sobą: cztery wrota, centralne bóstwo wewnątrz, oraz cały orszak bóstw mandali, otaczający władcę i władczynię mandali - nieoddzielnych od siebie. Wyobrażamy sobie, że jesteśmy prowadzeni przez emanację mistrza wadźry we wszystkich poszczególnych kierunkach, aby otrzymać tam odpowiednie inicjacje.

Najpierw jesteśmy podprowadzani do białych drzwi, które odpowiadają świętemu ciału wadźry, i tam otrzymujemy pierwsze dwie z siedmiu inicjacji na wzór dzieciństwa. Następnie jesteśmy prowadzeni do południowych, czerwonych wrót, związanych ze świętą mową wadźry, i tam otrzymujemy trzecią i czwartą inicjację. Potem jesteśmy prowadzeni do czarnych, wschodnich wrót, odpowiadających świętemu umysłowi wadźry, gdzie otrzymujemy piątą i szóstą inicjację, i następnie prowadzeni jesteśmy ku zachodnim, żółtym wrotom, gdzie otrzymujemy siódmą inicjację. I tak, każdy z czterech kierunków odpowiada jednej z czterech twórczych kropli, które są oczyszczane aż do osiągnięcia czterech wadźr, i na bazie tego otrzymujemy inicjacje.

Z powodu tych szczególnych związków między poszczególnymi kierunkami i kolorami, poszczególne inicjacje udzielane są w różnych kierunkach. Wszystko to dokonuje się na bazie wizualizacji, nawet jeśli fizycznie siedzimy na swojej poduszce na miejscu ceremonii. Ten proces, który w ramach poszczególnych inicjacji oczyszcza zaciemnienia, związane z czterema twórczymi kroplami, pozostawia także ślady - potencjały, które pozwolą nam osiągnąć cztery ciała w przyszłości.

Pierwsza z siedmiu inicjacji, zwana inicjacją wody, przypomina obmywanie dziecka. Obiekty, które ulegają oczyszczeniu, to pięć elementów, pięć skupisk.

Ogólnie, w Kalaczakrze wyróżniamy sześć skupisk i sześć elementów. Szóste skupisko to skupisko świadomości, a szósty element to także element świadomości. Tutaj traktujemy je odrębnie, tak więc mówimy o pięciu skupiskach - formy, uczuć, rozróżniania, czynników składowych i świadomości, szóste skupisko to skupisko pierwotnej mądrości.

Pięć skupisk i pięć elementów podlega tutaj oczyszczeniu. Przyczyna, dla której udziela się inicjacji wody jest taka, że gdy dziecko rodzi się z łona matki, narodziny dziecka określa się jako wkroczenie jego pięciu skupisk i pięciu elementów do świata. Gdy dziecko się rodzi, pierwszą czynnością matki jest umycie go wodą itd. Inicjację wody porównuje się do obmycia dziecka, i pozostawia ona potencjał umożliwiający osiągnięcie świętego ciała buddy w przyszłości. To wyjaśnienie udzielone zostało w odniesieniu do podstawy, ścieżki i rezultatu.

Dwie pierwsze inicjacje związane są ze świętym ciałem wadźry. Pierwsza z nich, to inicjacja wody, druga zaś, to inicjacja korony. Po czym przechodzimy do drugiej części, inicjacji otrzymywanych przy południowych wrotach, są to dwie kolejne inicjacje, zwane inicjacją jedwabnej szarfy i inicjacją wadźry i dzwonka. Inicjacje te odpowiadają mowie, oczyszczaniu mowy, bowiem gdy dziecko się rodzi wiatry energii całkowicie rozpraszają się w jego ciele. Ciało posiada 72.000 kanałów psychicznych, i w momencie narodzin wiatry rozpraszają się po wszystkich członkach dziecka, w obrębie kanałów psychicznych, tak iż dziecko nabiera

zdolności mówienia, śmiechu itp. Tak więc wiatry psychiczne odpowiadają mowie, zdolności mówienia. Inicjacje jedwabnej szarfy i wadźry i dzwonka stanowią symbole oczyszczania naszych własnych kanałów psychicznych i wiatrów energii. Są to podstawy oczyszczania na ścieżce, którą praktykujemy, po czym również osiągamy ostateczny rezultat świętej mowy wadźry Kalaczakry.

Piąta i szósta Inicjacja udzielana jest u wschodnich - czarnych - wrót, które odpowiadają świętemu umysłowi wadźry. Udzielana inicjacja odpowiada radowaniu się przyjemnymi obiektami zmysłów. Gdy dziecko zaczyna używać swych zmysłów do zabawy i cieszy się różnymi przyjemnymi obiektami zmysłów, w podobny sposób kontakt naszych zmysłów z zewnętrznymi obiektami: widzenie, słyszenie, smakowanie i tym podobne, odpowiadają czynnikowi umysłu. Umysł jest podstawowym czynnikiem w doświadczaniu i używaniu różnych świadomości, wychodząc przez różne bramy zmysłów aby dotknąć różnych zewnętrznych obiektów i tych obiektów doświadczyć. Bieżące problemy nas, zwykłych istot, spowodowane są naszą karmą i złudzeniami, takie formy radości są nietrwałe i te dwie Inicjacje służą oczyszczeniu naszych doświadczeń, oczyszczają bramy naszych zmysłów, jak również obiekty które postrzegają.

W tym procesie dziecko uczy się jak używać swoich rąk do chwytania a nóg do chodzenia w określonym kierunku. Związane jest to z wiatrami energii i umysłem. Tutaj, poprzez odpowiednie Inicjacje, staramy się oczyścić wszystkie ślady powszedniości, tak iż ostatecznie prowadzi to do rezultatu osiągnięcia aktywności oświeconych, jak również do osiągnięcia świętego umysłu wadźry Kalaczakry.

Siódma Inicjacja udzielana jest poprzez doprowadzenie ucznia do zachodnich, żółtych wrót, odpowiadających pierwotnej mądrości wadźry. Jak możemy czasem zobaczyć na filmach dokumentalnych, gdy dziecko znajduje się w łonie matki, początkowo nie może ono poruszać swoimi członkami. To pokazuje, że kończyny stopniowo zostają wypełnione kanałami psychicznymi. Najpierw, po uformowaniu się kanału centralnego oraz kanałów lewego i prawego, stopniowo formowane są kończyny i dziecko zyskuje zdolność wykonywania różnych działań. Siódma Inicjacja udzielana jest na bazie zrozumienia, że gdy dziecko rodzi się z łona matki, pierwszy oddech jest oddechem pierwotnej mądrości, wiatru energii pierwotnej mądrości.

Jak zauważyliśmy wcześniej, mamy sześć skupisk i sześć elementów, szóste skupisko to skupisko pierwotnej mądrości, a szósty element to element świadomości. Tutaj, te dwa czynniki zostają oczyszczone w siódmej Inicjacji, która pozostawia zarodki umożliwiające nam osiągnięcie pierwotnej mądrości najwyższej niezmiennej wielkiej szczęśliwości w przyszłości. Gdy mówimy o czymś niezmiennym, odnosi się to do faktu, że pierwotny wiatr, dzięki naszej praktyce, będzie pozostawał na zawsze w obrębie kanału centralnego, i nie zmieni swego położenia do innych rejonów czy innych kanałów lub części fizycznego ciała. Pierwotna mądrość niezmiennej wielkiej szczęśliwości jest szczególnym, unikalnym wyrażeniem związanym z Kalaczakrą.

Podczas otrzymywania tych Inicjacji, wytwarzamy przyczyny dla osiągnięcia pierwotnej mądrości buddów w przyszłości. Tutaj, ponownie proces ten został zaprezentowany poprzez trojaki klasyfikację podstawy, ścieżki i rezultatu.

Gdy otrzymujemy różne inicjacje, zazwyczaj używa się różnych rytualnych substancji i przedmiotów, np. wody do picia, wazy do dotknięcia czubka naszej głowy, różnych

pierścieni, wstążek i koron do nakładania i tym podobne. W żadnym wypadku nie wystarczy, że po prostu mamy kontakt z tymi różnymi substancjami i przedmiotami, że po prostu pomyślimy "O, otrzymałem błogosławieństwo, to wystarczy". To nie wystarczy, aby ukonstytuować doskonałą inicjację, ponieważ takie sposoby otrzymywania błogosławieństwa znajdujemy nawet w tradycjach niebuddyjskich, jak otrzymywanie komunii itp. W tym przypadku, w trakcie buddyjskiej inicjacji, gdy wchodzimy w kontakt z rytualnymi substancjami, pijąc np. wodę i zwilżając nią czubek głowy, jest jedno konkretne zaciemnienie, które ma zostać oczyszczone, i konkretne ślady, wszczepiane w strumień naszego umysłu. W czasie inicjacji należy przywołać w swoim umyśle te dwa aspekty. Na przykład, pijąc rytualną wodę, pierwsza rzecz, której powinniśmy doświadczać, jest to, że woda wypełnia całe nasze ciało i przenika całość naszego istnienia, rodząc doświadczenie wielkiej szczęśliwości połączonej z mądrością.

Ten umysł szczęśliwości mądrości medytujący na naturę pustki, rodzi zrozumienie pustki. Ta medytacja wielkiej szczęśliwości połączona z pustką, wzbudzana jest w strumieniu naszego umysłu i staje się faktycznym napojem inicjacji.

Gdy otrzymujemy inicjację, na przykład inicjację wody, zawsze istnieje konkretne zaciemnienie, które jest oczyszczane, i konkretne ślady pozostawiane jako rezultat. Mistrz wadźry zazwyczaj mówi nam na zakończenie poszczególnych inicjacji, że powinniśmy zawsze koncentrować, skupiać się na tym punkcie i myśleć: oczyściłem takie i takie zaciemnienie, i pozostawiłem szczególne ślady na strumieniu umysłu, by osiągnąć takie a takie rezultaty w przyszłości, aby dostąpić takiej a takiej formy buddy.

Poprzez oczyszczanie pięciu elementów naszego ciała, w ramach systemu Kalaczakry, uzyskujemy ślady, pozwalające nam na przeobrażenie w przyszłości tych pięciu elementów w pięć partnerek Kalaczakry. Poprzez oczyszczanie pięciu skupisk zasiewamy zarodki do przeobrażenia tych skupisk w pięciu Dhjani - Buddów w przyszłości. Oczyszczenie dziesięciu rodzajów wiatrów energii w naszym ciele zasiewa zarodki przeobrażenia tych wiatrów energii w dziesięć śakti systemu Kalaczakry w przyszłości. Oczyszczenie lewego i prawego kanału w naszym ciele, pozostawia zarodki do osiągnięcia głównego bóstwa mandali w przyszłości, oczyszczenie sześciu narządów zmysłów i sześciu obiektów zmysłów, stwarza przyczyny dla osiągnięcia w przyszłości sześciu męskich i sześciu żeńskich bodhisattwów. Oczyszczenie sześciu mocy działania, jak zdolność do używania nóg i ramion, daje nam przyczyny dla osiągnięcia w przyszłości sześciu gniewnych męskich i żeńskich bóstw.

Gdy otrzymujemy inicjację powinniśmy mieć pełną jasność co do obiektów oczyszczania i tego czym są oczyszczone rezultaty.

Udziela się siedmiu inicjacji na wzór dzieciństwa, aby dać praktykującemu zezwolenie do praktykowania fazy generowania, czyli zezwolenie na wizualizowanie siebie w formie Kalaczakry, jak również do kultuwowania boskiej tożsamości - tego szczególnego bóstwa.

. Cztery pozostałe inicjacje związane są z różnymi procesami, składającymi się na fazę spełniania. Jeden z procesów nazywamy osiągnięciem formy ciała Kalaczakry, drugi etap to osiągnięcie ciała prawdy Dharmakai Kalaczakry, a trzeci etap związany jest ze zjednoczeniem świętego ciała i umysłu.

Szczególne znaczenie posiada fakt, że w obrębie mandali Kalaczakry Księżyc położony jest na północnym zachodzie, a Słońce na południowym zachodzie mandali. Te dwa elementy stanowią bowiem symbole szczególnej struktury fazy spełniania, wyjątkowej dla Kalaczakry.

W jaki sposób osiąga się Rupakaję, ciało formy Kalaczakry? Po pierwsze, poprzez rozpuszczenie wiatrów w kanale centralnym praktykującego, następnie zaś, porcja materialnego ciała zostaje przekształcona (zużyta), i jednocześnie urzeczywistniona zostaje porcja ciała pustej formy. Jak zauważyliśmy wcześniej, osiągnięcie pustej formy dokonuje się na bazie wyczerpywania cząsteczek fizycznego, materialnego ciała dzień po dniu.

Inicjacja wazy udziela uczniowi zezwolenia do medytowania na fazę generowania. Trzy ostatnie inicjacje związane są z fazą spełniania. Spośród nich o pierwszej już mówiliśmy wcześniej, jest to inicjacja związana z osiąganiem Rupakai - ciała formy, i jest to inicjacja tajemna - pierwsza spośród inicjacji fazy spełniania. Kolejnym osiągnięciem jest ciało prawdy - Dharmakaja. Ta inicjacja umożliwia uczniowi osiągnięcie Dharmakai. Gdy nasze wiatry wnikną do kanału centralnego, daje to początek najwyższej niezmiennej wielkiej szczęśliwości, która medytuje, przyjmując pustkę za swój obiekt. Następnie ta szczęśliwość staje się pierwotną mądrością niezmiennej wielkiej szczęśliwości, co stanowi przyczynę dla osiągnięcia Dharmakai Kalaczakry - tak więc jest to związane bezpośrednio z trzecią inicjacją, inicjacją mądrości.

Te dwie poprzednie inicjacje związane są z dwoma procesami fazy spełniania, odpowiadają oddzielnemu osiągnięciu ciała i umysłu. Najpierw Rupakaja, ciało Kalaczakry, po czym Dharmakaja - umysł Kalaczakry. Te procesy fazy spełniania osiągane są oddzielnie, i tak dochodzimy do trzeciej - ostatniej inicjacji, inicjacji słowa, która odpowiada zjednoczeniu ciała i umysłu. Ta inicjacja związana jest z etapem, gdy praktykujący stopniowo wyczerpuje, przeobraża swoje fizyczne skupiska poprzez medytację. Ten proces nie może zachodzić jednorazowo, tak jak np. natychmiastowe wypalenie naszych skupisk, ale dokonuje się stopniowo, poprzez medytację.

W Tantrze Kalaczakry wyjaśnia się, że istnieje dwanaście poziomów ścieżki bodhisattwy, dwanaście poziomów na drodze do stanu oświecenia Kalaczakry. Te dwanaście poziomów dzieli się na dwanaście odcinków kanału centralnego, a w obrębie każdego odcinka jest 1.800 mniejszych fragmentów.

Jak mówiliśmy wcześniej, z każdym wejściem wiatru do kanału centralnego składnik fizycznego ciała zostaje przekształcony i, jednocześnie, zostaje osiągnięty składnik ciała formy. Gdy tego dokonujemy, w trakcie tych szczególnych tysiąc ośmiuset praktyk, wyczerpuje się całkowicie to fizyczne ciało, jak również osiąga się całkowicie pustą formę, dochodząc do każdego z dwunastu poziomów bodhisattwy. Postępując w ten sposób konsekwentnie, mamy 12 razy 1.800, czyli 21.600 składników fizycznego ciała, które zostają wyczerpane, przekształcone, aby ostatecznie osiągnąć stan zjednoczenia - stan Wadžradhary.

Jak mówiliśmy wcześniej, wyczerpywanie tych 1.800 składników - dzień po dniu, dokonuje się na bazie tego, co nazywamy stopniowym procesem nagromadzenia białych i czerwonych twórczych kropli w obrębie ciała. Praktykujący, powodując wniknięcie wiatrów do kanału centralnego sprawia, że czerwone twórcze krople układają się w stos - od góry ku dołowi - pierwsza kropla wędruje na szczyt stosu, pozostałe układają się kolejno, jedna pod drugą, ku dołowi. Następnie praktykujący sprawia, iż białe krople układają się od dołu ku górze - pierwsza biała kropla umiejscawia się na dnie kanału centralnego, wszystkie pozostałe zaś

kolejno, jedna nad drugą, ku górze. W każdym segmencie kanału centralnego gromadzi się, w wyniku tego procesu, 1.800 takich kropli, razem jest zaś 21.600 kropli w całym kanale. Dla wyrażenia tego procesu, w którym czerwone krople gromadzą się od góry ku dołowi, a czerwone od dołu ku górze, w mandali Kalaczakry w kierunku północnowschodnim znajduje się Księżyc, zaś w południowozachodnim - Słońce. Te dwa elementy symbolizują gromadzenie się kropli o obrębie kanału centralnego w trakcie fazy spełniania.

W trakcie inicjacji innych bóstw tantrycznych uczeń zazwyczaj musi zakładać nakrycie głowy, które jest najczęściej w kolorze ciemnoniebieskim lub czarnym, lecz w Kalaczakrze jest ono zawsze w kolorze czerwonym. Symbolizuje to stos czerwonych kropli ułożonych od góry ku dołowi. Jest to również przyczyna, dla której włosy Kalaczakry mają kolor czerwony.

W kontekście historycznym powiada się, że król Kulika Mandżuśrikirti, gdy udzielał studentom inicjacji, nosił nakrycie głowy utkane z lwiej grzywy, i to może stanowić inny historyczny odnośnik dla tej tradycji.

Zamykamy w tym momencie niezwykle zwięzłą część dotyczącą Inicjacji Kalaczakry.

Rinpocze chciałby zauważyć, dlaczego Jego Świątobliwość ma szczególne upodobanie do udzielania Inicjacji Kalaczakry tak często, i dlaczego ludzie po prostu lubią uczestniczyć w Inicjacjach Kalaczakry. Musi być szczególna przyczyna, którą - Rinpocze jest pewien - wszyscy chcielibyśmy poznać.

Pierwszą przyczynę stanowi fakt, który rozważaliśmy wcześniej, otóż król Kulika Pema Karpo był pierwszym, który ułożył komentarz do Tantry Kalaczakry pt. "Nieskalane światło". Pundarika - Pema Karpo - uznawany był za emanację Czenrezika, i Jego Świątobliwość także jest uważany za ucieleśnienie Czenrezika. Jego Świątobliwość uważany jest również za wcielenie samego Pundariki. Ta właśnie relacja sprawia, że ludzie z wielką radością przyjmują Inicjację Kalaczakry, zwłaszcza od Jego Świątobliwości.

Inną szczególną przyczynę stanowi linia rytuału Inicjacji. Kulika Pundarika był pierwszym, który ułożył komentarz, jak również sam rytuał inicjacji, oraz przekazał tę linię do Tybetu. Przeglądając się historii Tybetu można zauważyć, że jednymi z najbardziej aktywnych ludzi, którzy przyczynili się do zachowania linii Kalaczakry, jest sukcesja Dalajlamów. Dalajlamowie zawsze byli w najwyższym stopniu aktywni w działaniach mających na celu zachowanie linii Kalaczakry.

P: Dlaczego Kalaczakra zwana jest tantrą neutralną?

Odp.: W pismach Lamy Tsongkhapy, który dokonał niezwykle rozległych badań pism panditów indyjskich oraz pism historycznych mistrzów linii, znajdujemy słowa, mówiące, że w najwyższej tantrze jogi, w dawnych czasach, zawsze pojawiała się klasyfikacja na kategorie tantry ojca i tantry matki, jak również kategoria tantr niedualnych.

Na przykład, w terminologii kategorii tantry ojca, widzimy, że Jamantaka, Guhjasamadza itp. sklasyfikowane są jako tantra ojca, inne bóstwa takie jak Heruka czy Hewadźra sklasyfikowane są jako tantra matki. I tak, Lama Tsongkhapa wyjaśnia po wielu badaniach, dlaczego występuje ta klasyfikacja na tantry ojca, matki i niedualne. Przyczyną jest zależność od tego, co jest głównym zagadnieniem, głównym tematem rozwijanym w danej tantrze. Na przykład, w tantrze ojca głównym zagadnieniem, które jest przedstawiane, jest sposób

osiągania świętego ciała buddy. Tantra matki, natomiast, przedstawia, przede wszystkim, metodę osiągnięcia świętego umysłu buddy. Niedualna zaś tantra wyjaśnia, jak osiągnąć zarówno święte ciało jak i święty umysł - jako nieoddzielne.

Tantry niedualne wyjaśnia się w oparciu o nieoddzielność metody konwencjonalnej i ostatecznej. Konwencjonalność odnosi się do aspektu metody ścieżki osiągnięcia świętego ciała buddy, zaś ostateczność odnosi się do aspektu mądrości ścieżki osiągnięcia świętego umysłu buddy. Ukazywanie metody osiągnięcia tych dwóch czynników nieoddzielnie, jest tym, co nazywamy tantrą niedualną. Lama Tsongkhapa mówi, że w ogólności wszystkie najwyższe tantry jogi powinny zostać zaklasyfikowane jako niedualne, ponieważ wszystkie te tantry przede wszystkim uczą metod osiągnięcia zarówno świętego ciała jak i świętego umysłu buddy. Dlatego też wszystkie najwyższe tantry, takie jak Jamantaka, Guhjasamadza, wszystkie są tantrami niedualnymi, i Kalaczakra jest również tantrą niedualną, Heruka to także tantra niedualna. Lama Tsongkhapa nie stwierdził, że Kalaczakra jest tantrą niedualną, a pozostałe nie, po prostu dlatego, że wszystkie tantry przede wszystkim uczą, jak osiągnąć święte ciało i umysł nieoddzielnie.

W Kalaczakrze można zauważyć, że główny nacisk kładzie się na to, co nazywamy najwyższą niezmienną wielką szczęśliwością, która stanowi kolejny odnośnik do umysłu czystego światła. Ponieważ eksponuje ona umysł czystego światła, Lama Tsong Khapa zaklasyfikował Kalaczakrę jako tantrę matki - ze względu na kontekst głównego tematu, eksponowanego przez tę tantrę.

Pyt.: Jaka jest różnica pomiędzy istotami w światach bezforemnych, które także nie posiadają ciała takiego jak my - istoty w światach pożądania, a końcowym rezultatem Kalaczakry - ciałem pustej formy?

Odp.: Jest możliwe istnienie bodhisattwów, pozostających w światach bezforemnych, którzy medytują na bodhicittę, umysł oświecenia, jak również bodhisattwów medytujących na pustkę i bodhicittę, ale nie może istnieć w świecie bezforemnym istota, która byłaby w stanie uaktywnić skrajnie subtelny wiatr i umysł, i użyć ich do medytacji na pustkę i do przejawienia się w fizycznej formie bóstwa, boskiej formy buddy.

Jest to całkowicie niemożliwe, bowiem takie osiągnięcia mogą być dokonywane tylko na bazie tego fizycznego ciała, które jest właściwością tylko i wyłącznie istot ludzkich naszego świata. Jeśli czytamy w pismach o bodhisattwach, którzy narodzili się w czystych krainach lub innych światach poza naszymi kontynentami lub poza wszechświatem, możemy przekonać się, że ci bodhisattwowie modlą się nawet o odrodzenie w naszym świecie, po prostu po to, aby przybrać fizyczną formę identyczną z naszą. Z tego punktu widzenia możemy zauważyć, że to nasze ciało fizyczne posiada tak niewyobrażalny potencjał, że bodhisattwowie tak wysokiego poziomu faktycznie modlą się o odrodzenie w formie takiego ciała fizycznego jakiego my posiadamy, aby móc użyć tego ciała do uaktywnienia skrajnie subtelnych wiatrów i umysłu w celu medytowania na pustkę, i do przejawienia się w skrajnie subtelnej fizycznej formie buddy. Dlatego też można dostrzec, że to ciało jest w najwyższym stopniu drogocenne, posiada niezmierny potencjał, i nigdy - absolutnie nigdy - nie wolno tego ciała zmarnować.

Pyt.: Dlaczego Kalaczakra związana jest tak bardzo z pokojem światowym?

Odp.: Ogólnie, wszystkie nauki Buddy związane są z pokojem światowym. Jeśli jednak przyjrzymy się innym praktykom, na przykład takim jak Heruka, Jamantaka itp., nie znajdziemy tam niczego takiego jak w Kalaczakrze, ani odnośników do zewnętrznego kosmosu - poszczególnych planet i konstelacji, ani też bezpośredniego związku z naszymi wewnętrznymi kanałami energii, naszymi wiatrami energii i twórczymi kroplami. Na przykład, jeśli spojrzysz na mandalę Kalaczakry, w zewnętrznym spośród trzech koncentrycznych mandali (mandali świętego ciała, świętej mowy i świętego umysłu) - mandali świętego ciała, znajdziemy tam 360 bóstw. Każde bóstwo odpowiada poszczególnym dniom, jest 30 bóstw odpowiadających 30 dniom w obrębie miesiąca, tak więc dla dwunastu miesięcy mamy 360 dni. Tak więc, konkretne bóstwo odpowiada konkretnemu dniu i konstelacji gwiazd.

W obrębie mandali mowy mamy bóstwa umiejscowione w różnych położeniach, wyznaczonych przez różne kanały energii, kanały psychiczne i wiatry energii jak również przez ruchy różnych wiatrów energii i twórczych kropli. I ponownie, jest to jak odbicie naszych fizycznych składników.

W mandali umysłu znajdują się bóstwa takie jak różne śakti itp., reprezentujące różne skupiska, elementy itd. Zatem, wszystkie one są w wysokim stopniu powiązane ze wszystkimi żyjącymi istotami, z każdym indywidualnie, jak również z zewnętrznym kosmosem i całym środowiskiem, całkowicie odbitym w mandali w swoim czystym aspekcie. Praktyka Kalaczakry skupia się, głównie, na oczyszczaniu tych różnych zwykłych aspektów poszczególnych składników, aby przekształcić je w boskie aspekty. Ten proces oczyszczania ich za pomocą praktyki Kalaczakry stanowi także błogosławieństwo dla zewnętrznego środowiska.

Tak więc, ponieważ nasze główne problemy w tym świecie spowodowane są albo elementami, albo wewnętrznymi konfliktami istot, takimi jak niepokój umysłu itp., Kalaczakra zaś zajmuje się wszystkimi zewnętrznymi i wewnętrznymi elementami, pozwalając podporządkować je za pomocą specjalnej praktyki, właśnie to stanowi przyczynę, dla której Kalaczakra jest szczególnie znana ze swojego wkładu w światowy pokój.

W tybetańskiej nauce i astrologii astrologowie są w stanie przewidywać czas zaćmienia Słońca i Księżyca, a także stopień intensywności tych zaćmień. Zazwyczaj są one dokładne, a dzieje się tak dlatego, bo tybetańska astrologia opiera swoje obliczenia na tantrze Kalaczakry, tych fragmentach które mówią o ruchach gwiazd, planet i całych konstelacji. Rinpocze wierzy, że z powodu tej dokładności Tantry Kalaczakry, posiada ona szczególnie wielki potencjał i moc oraz zdolność oczyszczania zarówno jednostek, jak i całego środowiska, stwarzania świata pokoju, opierając się na mocy i dokładności obliczeń astrologicznych.

SESJA PYTAŃ I ODPOWIEDZI

Jhado Rinpocze

Bodhgaja, styczeń 2002 roku

Pyt.: Jakie są najważniejsze zagadnienia w naszej praktyce po otrzymaniu Inicjacji Kalaczakry?

Odp.: Ogólnie, jest wiele praktyk zalecanych po otrzymaniu Inicjacji Kalaczakry, jednakże głównym zagadnieniem jest trenowanie swojego umysłu na ścieżce zwyczajnej, tak więc Rinpoche cytuje tu fragment z "Podstawy wszystkich dobrych cech", napisanej przez Lamę Tsongkhapę, mówiący:

*"Wytrenowałem właściwie mój umysł na ścieżkach zwyczajnych,
Proszę więc, pobłogosław mnie, bym mógł wkroczyć w wadźrajanę -
Wrota na szlak szczęśliwców."*

Tak więc, w tym konkretnym fragmencie, powiedziane jest, że powinniśmy trenować nasze kontinuum mentalne na ścieżkach zwyczajnych, właściwych dla praktyki sutry, takich jak wyrzeczenie, bodhicitta i pustka. Umieściwszy takie ślady, potencjały, w strumieniu naszego umysłu, jeśli praktykujemy fazy generowania i spełniania, osiągniemy wielki sukces. Także jeśli ktoś już ustanowił trwale te trzy zasady ścieżki, zwane też ścieżkami zwyczajnymi, w swoim strumieniu umysłu, to otrzymawszy Inicjację Kalaczakry, otrzymuje też większe błogosławieństwo. Różnica pomiędzy kimś, kto wytrenował strumień swojego umysłu na ścieżkach zwyczajnych przed Inicjacją Kalaczakry, a kimś kto tego nie dokonał, jest taka, jak między kimś odbywającym podróż samolotem, a kimś używającym roweru - w odniesieniu do prędkości różnica jest kolosalna.

Zazwyczaj dążymy do otrzymywania wyższych i najwyższych inicjacji tantrycznych, przyjmujemy ich tak wiele, chociaż nie jesteśmy w stanie osiągnąć celu lub wspomnianych rezultatów. Problemu nie stanowi fakt, że inicjacja nie może zostać przeprowadzona odpowiednio, problemem jest nasz brak podstaw do praktyki tantrycznej. Zatem Rinpoche zauważył, że ścieżki zwyczajne i podstawy, są w najwyższym stopniu ważne dla sukcesu osiągniętych w praktyce tantrycznej.

Jeśli praktykujący wytrenował dobrze strumień swojego umysłu na ścieżkach zwyczajnych, i używa tego jako podstawy pod praktyki tantryczne, to mogą mieć miejsce wspaniałe osiągnięcia. Na przykład jeden z królów Kalki - Mandżuśrikirti (Dżampel Tragpa), udzielił inicjacji jednemu z wielkich mędrców krainy Szambali, imieniem Njime Szinda, jak również trzydziestu pięciu milionom innych mędrców, a było to 15 dnia trzeciego miesiąca tybetańskiego, w dzień pełni Księżyca. Mówi się, że wszyscy członkowie tego zgromadzenia, kierowanego przez Njime Szindę, osiągnęli najwyższe siddhi 15 dnia czwartego miesiąca tybetańskiego, w pełnię Księżyca, co oznacza, że po otrzymaniu inicjacji, kultywowali oni praktykę Kalaczakry zaledwie przez jeden miesiąc - osiągnęli wszystkie rezultaty praktyki w ciągu jednego miesiąca.

Jak było to możliwe? Inicjacja Kalaczakry, udzielona przez Mandżuśrikirtiego, to dokładnie ten sam rytuał, który być może otrzymaliśmy tuzin razy w przeszłości lub otrzymamy w przyszłości. Jednakże, różnica jest taka, że te istoty, które otrzymały tę inicjację, wytrenowały dobrze strumień swojego umysłu na ścieżkach zwyczajnych, a dzięki temu osiągnęły rezultaty w przeciągu zaledwie jednego miesiąca medytacji.

Inny przykład stanowi Hewadźra, wielu ludzi otrzymuje inicjację Hewadźry miliony razy, ale Milarepa po otrzymaniu inicjacji Hewadźry tylko raz od Marpy, udał się na medytację i praktykę bóstwa, i dzięki gruntownemu ustanowieniu treningu ścieżek zwyczajnych w strumieniu swojego umysłu, osiągnął rezultat - stan buddy. Oczywiście, różnica pomiędzy takimi osobami a nami polega na tym, że ci wielcy praktykujący już wytrenowali gruntownie swoje umysły na ścieżce zwyczajnej, podczas gdy my, pozbawieni takich podstaw, tworzymy

przeszkody dla naszych własnych tantrycznych osiągnięć. Zatem Rinpocze chciałby podkreślić, że trening ścieżek zwyczajnych jest niezwykle wprost istotny.

Rinpocze nie mówi tutaj, że należy zaniechać całkowicie praktyki Kalaczakry, ani że otrzymawszy inicjację nie jesteśmy warci praktyki Kalaczakry, że powinniśmy zapomnieć całkowicie o Kalaczakrze i skoncentrować się jednopunktowo na treningu ścieżek zwyczajnych. Rinpocze nie mówi, że powinniśmy porzucić praktykę Kalaczakry, lecz raczej, że otrzymawszy inicjację Kalaczakry, musimy podtrzymywać zobowiązania, takie jak recytacja mantr, sadhany tantrycznej, odosobnień itp. Lecz poza tym podtrzymywaniem minimalnego zakresu zobowiązania, powinniśmy skoncentrować się głównie swój trening umysłu na ścieżkach zwyczajnych, na lamrim.

Pyt.: Otrzymałszy inicjację, na jakich zagadnieniach powinniśmy się skoncentrować, aby rozwinąć i pogłębić sześciosesyjną guru - jogę?

Odp.: Rinpocze mówi, że sześciosesyjna guru - joga to tekst sformułowany przez Linga Rinpocze, na życzenie Jego Świątobliwości Dalajlamy. I formułowanie tego tekstu odbyło się w oparciu o bardzo obszerne wyjaśnienia, przedstawione Lingowi Rinpocze przez Jego Świątobliwość. W tych wyjaśnieniach Jego Świątobliwość wskazał, które zagadnienia są najważniejsze. Wszystko to znajduje się w Kolofonie do tego tekstu. Rinpocze spotkał na zachodzie wiele osób, które otrzymały Inicjację Kalaczakry i starały się praktykować wg tego tekstu, lecz uznali, że ta sześciosesyjna guru - joga Kalaczakry jest zbyt długa, żalili się Rinpocze, że jest to praktyka zbyt długa.

Odpowiadając na to pytanie, dotyczące sześciosesyjnej guru - jogi Kalaczakry, generalna wskazówka do praktyki głównej mówi, że najpierw wyobrażamy sobie mistrza jako centralną postać pola zasługi Kalaczakry, i tuż przed tym polem zasługi przyjmuje się ślubowania bodhisattwy, oraz składa różnorodne ofiary (ofiary zewnętrzne, wewnętrzne i takości, jak również zwyczajne i niezwykle ofiary). Te różnorodne zbiory darów ofiarnych składane są odpowiednio do poszczególnych etapów stopniowej ścieżki praktyki Kalaczakry. Na przykład, zewnętrzne ofiary składane są w związku z praktykami fazy generowania, aby osiągnąć w nich dojrzałość, ofiary wewnętrzne składane są aby dojrzały rezultaty w postaci osiągnięcia ciała pustej formy, ofiary tajemne składane są w celu osiągnięcia rezultatu w postaci najwyższej niezmiennej wielkiej szczęśliwości, zaś ofiary ostateczne, zwane też ofiarami takości, składane są, by dojrzał owoc rezultatu w postaci osiągnięcia nierozdzielonego zjednoczenia.

Ofiary zewnętrzne podzielone są na dwie kategorie, zwyczajne, zwane też ogólne, oraz niezwykle. Oprócz tego jest również praktyka ofiarowania mandali i recytowania mantry imienia mistrza wadźry, od którego otrzymaliśmy inicjację Kalaczakry. W trakcie recytacji tej mantry, prosimy o udzielenie błogosławieństwa w czynionych przez nas wysiłkach w procesie kultywowania poszczególnych etapów praktyki Kalaczakry. Takiej formy guru - jogi nie spotkamy w innych tekstach sześciosesyjnej guru - jogi.

Na zakończenie tego tekstu guru - jogi, zazwyczaj mówi się, że otrzymawszy inicjację jest bardzo ważne, aby każdego dnia przywoływać w umyśle moment otrzymania inicjacji, odtwarzać mentalnie sytuację inicjacji, tak aby otrzymać, ustabilizować i odświeżać błogosławieństwa, które zaszczepione zostały w strumieniu naszego umysłu w trakcie inicjacji. Robimy tak, aby nie utracić błogosławieństwa, aby ich ciągłość nie została przerwana. Tak więc dokonujemy procesu wizualizacji, zbliżonego do samoinicjacji. Na

przykład, w tekście Pudży Guru znajduje się szczególnie wers, mówiący o przyjmowaniu czterech inicjacji, podczas wizualizowania białego, czerwonego i niebieskiego nektaru wpływającego z trzech punktów ciała lamy do trzech punktów naszego własnego ciała. Podobnie, ten konkretny fragment znajduje się w sześciosesyjnej guru - jodze Kalaczakry, gdy wizualizujemy pełen proces otrzymywania jedenastu inicjacji, aby odświeżyć błogosławieństwa i zapewnić ich ciągłość dzień po dniu.

Inną cechą charakterystyczną tego tekstu jest to, że na zakończenie guru - jogi dokonujemy samogenerowania w formie Kalaczakry, w ramach krótkiego tekstu rytuału samogenerowania jako bóstwo, w którym wszystkie punkty procesu generowania są wypełnione. W trakcie procesu samogenerowania jako bóstwo, generujemy nie tylko centralne bóstwa - władcę i władczynię, lecz także orszak, dziesięć śakti, co daje w sumie dwanaście bóstw - centralna postać wraz z orszakiem. Jeśli recytujemy mantry właściwe dla pary centralnej i orszaku w odpowiedni sposób, można to zaliczyć jako faktyczną formę sadhany samogenerowania. Jeśli zgromadzimy odpowiednią ilość wyrecytowanych mantr, można to uznać prawie za coś bardzo zbliżonego do odosobnienia. Jest to kolejna niezwykle cecha tego tekstu, bowiem inne teksty guru - jogi nie zawierają wszystkich punktów tekstu samogenerowania i nie ma tam elementów takich jak recytacja mantr na tym etapie, która może zostać zaliczona jako odosobnienie. Te cechy właściwe są wyłącznie dla Kalaczakry.

To właśnie są szczególne punkty sześciosesyjnej guru - jogi Kalaczakry.

Wszystkie te główne punkty w Kalaczakrze, nadają jej faktycznie charakter niezwykle wprost wyjątkowy w tym sensie, że niezwykle wprost rzadko spotyka się je w innych tekstach. Są inne teksty guru - jogi, ale tylko bardzo nieliczne zbliżone pod tym względem do Kalaczakry.

Pyt.: Co doradziłby Rinpocze jako najważniejszy punkt koncentracji na początku i w miarę kontynuacji praktyki (wizualizacja, wyobrażenie, recytacja mantr, boska дума...)?

Odp.:Rinpocze podkreśla, że to jego osobisty pogląd, i nie musi on być wcale słuszny. Poglądy Rinpocze nie są to ostateczne poglądy na wszelkie sprawy. Sam Rinpocze, codziennie musi recytować bardzo gruby tekst, jak ten, który leży w tej chwili przed nim. I na przykład w tak długim i obszernym tekście jak ten, bardzo trudno jest rozumieć wszystkie zagadnienia i punkty, objąć go całościowo. Przede wszystkim, co jest najważniejsze, gdy rozpoczynamy praktykowanie zgodnie z tekstem takim jak sześciosesyjna guru - joga, musimy w pierwszej kolejności zrozumieć, jakie są główne części tego tekstu. Najpierw, taki a taki fragment, taka a taka część, jakie jest właściwe dla nich znaczenie, szczególne konkretne znaczenie tych zakresów praktyki.

Na początku, to czy ktoś posiada zdolność czystej wizualizacji czy nie, nie jest sprawą najważniejszą, i nie powinniśmy przykładać do tego zasadniczej wagi. Po drugie, jak mówiliśmy wcześniej, trening naszego umysłu na ścieżce zwyczajnej jest bardzo ważny.

Na początku każdej praktyki rytualnej rzeczą najważniejszą jest medytowanie na schronienie, należy przyjąć schronienie w Trzech Klejnotach w sposób pełen mocy, wzbudzić w sobie potężne uczucie schronienia, i rozpocząć praktykę rytualną. W tekście mówi się także zawsze, że z pustki dokonujemy samogenerowania w bóstwo - łącząc zrozumienie pustki z doświadczeniem wielkiej szczęśliwości. Dlatego też musimy stale kontemplować, wciąż i wciąż na nowo, znaczenie pustki. Jeśli nie kontemplujemy pustki co najmniej kilka razy

dziennie, niemalże konstituuje to tantryczny upadek porzucenia poglądu pustki. Tak więc z mądrości rozumiejącej pustkę generujemy formę bóstwa.

Na poziomie początkującego praktykującego, w procesie samogenerowania jako forma bóstwa, wystarczające jest posiadanie zwięzłej, powierzchownej, pobieżnej znajomości wizerunku bóstwa, na samym początku nie ma potrzeby zmuszać się do osiągania klarowności przejawienia bóstwa, i nie ma konieczności koncentrowania się na subtelnych aspektach bóstwa. Raczej należy starać się zrozumieć znaczenie poszczególnych, różnorodnych kształtów i kolorów związanych ze świętym ciałem bóstwa, na przykład, dlaczego prawa noga jest w kolorze czerwonym, a lewa w białym, dlaczego główna część ciała jest niebieska, jakie jest znaczenie tej kolorystyki. Gdy dokonujemy samogenerowania w formie bóstwa, przywołujemy do naszego umysłu symbolikę poszczególnych kolorów, insygniów itp. Gdy samogenerujemy postać bóstwa, powinniśmy naprawdę pamiętać o zaletach, cnotach bóstwa, o zaciemnieniach porzuconych przez bóstwo, i jaki kolor odpowiada jakiemu rodzajowi zaniechania i osiągnięcia. Tak więc powstanie w formie bóstwa i przywołanie w umyśle tych odpowiedników jest bardzo ważne.

Inaczej, jeśli będziemy jedynie wizualizować formę bóstwa bez zrozumienia jego znaczenia, ponad wszystko zaś będziemy przedkładać wyrazistość wizualizacji, to możemy stać się bardzo zmęczeni i ostatecznie poczuć, że jest to marnowanie czasu. Na przykład, gdy zapraszamy bóstwa pola zasługi, i ofiarowujemy różnorodne dary wody pitnej, perfum, kwiatów i kadzideł, to nie dlatego, że Budda jest głodny, spragniony lub nieprzyjemnie pachnie. Z pewnością Budda nie zna takich ograniczeń jak my, ale ponieważ chcemy oczyścić nasze nieczyste, zwykłe postrzeganie sposobu przejawiania się zjawisk - ofiarowując te zewnętrzne dary, wyobrażamy sobie bóstwo generujące doświadczenie niedualnej wielkiej szczęśliwości i pustki. W trakcie tego procesu wytwarzamy przyczyny dla oczyszczenia naszego zwyczajnego przejawiania się zjawisk. Gdy składamy ofiary, powinniśmy jasno uświadomić sobie, którym częściom stopniowej ścieżki Kalaczakry te poszczególne dary odpowiadają.

Jeśli robimy to codziennie, systematycznie, idąc do pracy, prowadząc życie rodzinne itd., to możemy to robić w sposób bardzo zwięzły, myśląc, że takie a takie dary zostają złożone i takie jest ich znaczenie, zupełnie to wystarczy. Styl życia przeciętnego zachodniego buddysty polega na tym, że co roku poświęcamy trochę czasu - kilka tygodni lub miesiąc - na religijny urlop, odosobnienie lub udział w kursie, lub też robimy krótkie tygodniowe odosobnienie, i koncentrujemy się na wzmocnieniu naszej duchowej praktyki w tym okresie czasu, czasami udajemy się do leśnych odosobnień, z dala od zwyczajnych miejsc naszego pobytu. Jeśli uczestniczymy w odosobnieniu, moglibyśmy spędzić cały dzień medytując na Kalaczakrę, i wówczas możemy zająć się bardzo drobnymi detalami. Np., jakie jest znaczenie poszczególnych ofiar, jak one wyglądają, skąd są emanowane, gdzie się rozpuszczają na koniec, dlaczego emanowane są z serca, dlaczego rozpuszczają się ponownie w sercu, jak bóstwa ofiarne wyglądają, ile mają rąk, twarzy itd., postarać się wyobrazić sobie różne kwiaty ofiarne, wodę do picia itp.

Znaczenie polega tutaj na tym, że rozpuszczając te zwyczajne substancje w naturze pustki, oczyszczając je w naturze pustki, generując je i ofiarowując je bóstwom, wyobrażamy sobie, że te ofiary przenikają całą przestrzeń. Rinpocze recytował fragment z tekstu guru - jogi Kalaczakry, gdzie wszystkie te dary zostają wymienione. Możemy to robić bardzo obszernie, i być bardzo twórczy w wizualizacji, jeśli mamy czas, i nawet jeśli są to tylko dwa wersy,

możemy wypowiedzieć je bardzo szybko, albo też bardzo wolno i uważnie, i może to być bardzo interesujące, możemy wchodzić we wszystkie szczegóły emanowania światła itd.

Dlaczego emanujemy wszystkie te elementy z naszego serca i rozpuszczamy je tam z powrotem? Ponieważ wszystkie zjawiska nie tylko mają naturę takości, ale także naturę czystego światła. Emanując wszystkie te ofiarne bóstwa i światła z naszego serca i rozpuszczając je ponownie, sprawiamy że to miejsce naszego ciała przypomina nam o czystym świetle, które pochodzi właśnie z czakry naszego serca.

Jakąkolwiek praktykę tantryczną wykonujemy, w końcu doprowadzi nas ona do celu, którym jest faza spełniania, polegająca na rozpuszczeniu wszystkich naszych wiatrów energii w centralnym kanale psychicznym, a następnie w niezniszczalnej kropli w sercu. Dzięki temu możemy doświadczać czystego światła. Właśnie dlatego emanujemy bóstwa z naszego serca i ponownie je tam rozpuszczamy. Jeśli prowadzimy życie pełne pośpiechu i nie mamy czasu, nie ma potrzeby, aby zagłębiać się w szczegóły, wystarczy, jeśli będziemy emanować ofiary ze swego serca i tam je rozpuszczać. Wystarczy po prostu o tym pamiętać. Nawet jeśli nie mieliśmy czasu nawet aby zacząć wyobrażać sobie, na czym polega niezmienna wielka szczęśliwość, nie powinniśmy się martwić, ponieważ jakiegokolwiek ofiary składamy Buddzie, Budda z całą pewnością doświadcza niezmiennej wielkiej szczęśliwości. Nie martwmy się, że jeśli nasza medytacja jest słaba, i nie mamy pojęcia jak wygląda niezmienna wielka szczęśliwość, to Budda nie doświadczy jej, nie ma żadnych powodów do obaw, powinniśmy po prostu mieć zwięzły ogólny pogląd.

To, czy możemy faktycznie składać wielkie ofiary, lub być bardzo twórczy w wizualizacjach, jest w gruncie rzeczy sprawą drugorzędną. Najważniejsze jest, aby podczas recytacji mantry z imieniem mistrza wadźry, naszego guru, oraz recytacji mantry bóstwa, koncentrować swój umysł na ścieżkach zwyczajnych, takich jak praktyki schronienia, nauki o nietrwałości i karmie. Możemy nie być w stanie objąć całego lamrim, zwyczajnej ścieżki, w sposób bardzo szczegółowy, ale co najmniej moglibyśmy podzielić lamrim na poszczególne części i każdego dnia koncentrować się na kolejnych. Obejmujemy daną część lamrim bardzo szczegółowymi rozważaniami, recytując słowa mantry. Recytując mantry podczas medytacji na lamrim prosimy o błogosławieństwo naszego mistrza, nieoddzielnego od bóstwa, tak byśmy zostali zainspirowani do osiągnięcia urzeczywistnienia danej konkretnej części ścieżki lamrim. Możemy medytować na bodhicittę oraz na pustkę itp., podczas recytacji mantr, zwracając się do mistrza, nieoddzielnego od bóstwa: "Proszę, pobłogosław mnie, abym wzbudził całkowitą realizację w odniesieniu do tej szczególnej części ścieżki".

Zazwyczaj nasza praktyka duchowa jest bardzo nierównomierna, zmienna, jednego dnia jest naprawdę dobra, następnego zaś tracimy ją zupełnie. Jednego dnia podejmujemy pełną decyzję, że uczynimy nasze życie pełnym znaczenia, a następny dzień spędzamy w całości na ulicach, na bulwarach, oglądając wystawy sklepowe. Tak więc, ponieważ nasza praktyka jest tak bardzo nierównomierna, nie zawsze jesteśmy w niej w pełni obecni, aby nie stracić tej drogocennej sposobności praktyki duchowej, powinniśmy zawsze medytować na lamrim i prosić o błogosławieństwo, tak by móc ukończyć praktykę duchową. Gdy recytujemy mantry, rozważając lamrim i prosząc o błogosławieństwo, wizualizujemy także promienie światła i nektar, spływające z pola zasługi, wypełniające całe nasze istnienie, oczyszczające nas i darzące błogosławieństwami urzeczywistnienia ścieżki. Nie wizualizujemy tego wyłącznie w odniesieniu do siebie samego, ale także do wszystkich czujących istot w sześciu światach, w tym procesie kierujemy się także swoim współczuciem, motywacją bodhicitty, przynoszenia pożytku wszystkim czującym istotom, w tym sobie samemu.

Poprzednie zagadnienie, które poruszał Rinpocze, to fakt, iż medytacja na lamrim jest jedną z najważniejszych punktów praktyki Kalaczakry. Druga sprawa zamyka się w tym, że gdy dokonujemy samogenerowania w formie bóstwa, to czynimy to w oparciu o medytację na pustkę, a w szczególności tzw. cztery bramy wyzwolenia. Ogólnie, rozróżniamy trzy bramy wyzwolenia, ale tekst Kalaczakry mówi o czterech. Powiedziane jest - pustka prawdziwie ustanowionej przyczyny, pustka prawdziwie ustanowionej natury, pustka prawdziwie ustanowionego rezultatu i pustka prawdziwie ustanowionego działania. To właśnie nazywamy czterema wrotami pustki, z pomocą których medytujemy na pustkę i dokonujemy samogenerowania do postaci bóstwa. Wizualizacja, w której z medytacji na pustkę powstaje bóstwo, to jedno z najważniejszych zagadnień.

Jak wspomnieliśmy we wcześniejszych rozważaniach, we wprowadzeniu do Kalaczakry, tym co czyni tantrę interesującą jest fakt, że w ramach praktyki tantrycznej na bazie jednego strumienia umysłu, w jednym strumieniu umysłu, możemy równocześnie osiągać metodę i mądrość niedualnie. Możemy osiągnąć zarówno ciało formy jak i ciało prawdy (które nazywane jest w Kalaczakrze ciałem pierwotnej mądrości) jednocześnie. Ciało formy i ciało pierwotnej mądrości, mogą być osiągnięte równocześnie, na bazie jednego strumienia umysłu. Jest to szczególna cecha tantry, niespotykana w praktyce sutry. Tutaj, w tantrze, medytujemy na pustkę, wyobrażamy sobie, że pustka powstaje w formie bóstwa, mądrość pustki generowana jest formie bóstwa. Dlatego też, oba te elementy osiągnane są równocześnie.

Na przykład, jeśli spojrzymy na praktyki sutry, praktykujący powinien najpierw medytować na trwanie w uspokojeniu, następnie zaś na szczególny wgląd. Natomiast w tantrze, robimy wszystkie wizualizacje bóstw, i jeśli doskonalimy te wizualizacje, jest to równoznaczne z osiągnięciem trwania w uspokojeniu, pamiętanie zaś, że wszystkie te bóstwa powstają z pustki, i utrzymywanie uważności na pustej naturze tego ciała formy, osiąga się szczególny wgląd. Tak więc, trwanie w uspokojeniu i szczególny wgląd kulturowane są równocześnie, i stanowi to szczególną cechę tantry. W praktyce tantrycznej medytujemy na pustkę zjawisk i ta pustka generuje w formie bóstwa, zatem jednocześnie medytujemy na takóść formy bóstwa. Jest to bardzo ważne zagadnienie jogi bóstwa.

Gdy dokonujemy samogenerowania w formie władcy i władczyni Kalaczakry, jednocześnie generujemy dziesięć śakti. Bóstwa te umieszczone są w centrum, oraz w czterech kierunkach głównych i czterech pośrednich. Oprócz wyobrażania sobie form tych bóstw, powinniśmy przykładać szczególną wagę, aby pamiętać znaczenie poszczególnych bóstw, np. że dziesięć śakti oznacza kompletną praktykę dziesięciu doskonałości. Gdy faktycznie praktykujemy Kalaczakrę, to oprócz generowania tych bóstw, powinniśmy pamiętać, że robimy to aby odcisnąć ślady praktykowania faz generowania i spełniania w strumieniu naszego umysłu.

Oprócz praktykowania jogi sześciu sesji Kalaczakry, możemy także starać się poznawać i przyswajać sobie inne wiadomości dotyczące Kalaczakry. Na przykład czytając książki napisane przez J.Ś. Dalajlamę lub innych uczonych, itp. Gdy czytamy, możemy dojść do dwóch wniosków: albo rozumiemy albo nie. Te części, które są dla nas zrozumiałe, powinniśmy zastosować w swojej praktyce, i użyć ich do wzmocnienia swojej praktyki. A te części, których nie rozumiemy, możemy zgłębiać nadal, studiując odpowiednie fragmenty.

Pyt.: W jaki sposób rozwijać poczucie tożsamości bóstwa w odpowiednich do tego miejscach praktyki ?

Odp.: Aby wzmocnić nasze odczucie tożsamości bóstwa ("boską dumę"), gdy dokonujemy mentalnych wizualizacji form tych bóstw, bardzo ważnym jest, aby najpierw wzmocnić naszą praktykę spokojnego trwania.

Zgodnie z opinią, jaką ma na ten temat Rinpocze, nawet jeśli staramy się wzbudzić w sobie tożsamość bóstwa, i postrzegamy tę praktykę jako niezwykle ważną, to jak mówiliśmy wcześniej, musimy dysponować podstawą, prawidłowym fundamentem schronienia i współczucia. Oprócz tego, kultywujemy także inne praktyki. Jeśli ktoś nie posiada solidnej praktyki schronienia, bodhicitty i pustki, to nawet jeśli rozwinie wyrazistą wizualizację bóstwa, i jest absolutnie pewny swojego poczucia "bycia bóstwem", to taka praktyka nie jest w rzeczywistości nawet buddyjska, nie wspominając o mahajanie. Jeśli praktyki schronienia, bodhicitty i pustki nie stanowią części jogi bóstwa, to taka joga bóstwa nie jest praktyką buddyjską, ani tym bardziej praktyką mahajany czy tantryczną.

Zatem powinniśmy położyć wielki nacisk na te trzy elementy - schronienie, bodhicittę i pustkę, a oprócz tego, gdy osiągniemy już stabilność tych trzech praktyk, możemy praktykować całą resztę. Nawet jeśli nie osiągniemy doskonałego urzeczywistnienia schronienia, bodhicitty i pustki, powinniśmy mieć bardzo stabilne uczucie, i spore doświadczenie, dotyczące tych trzech czynników, zanim skierujemy się ku innym częściom ścieżki, takim jak joga bóstwa.

Jeśli przygotowujemy konkretne danie, to podstawowe znaczenie ma smak, jaki ma mieć gotowa potrawa, następnie - wygląd dania, jak je podamy, jakie przyprawy dodać, i w którym momencie. Podobnie, jeśli posiadamy odpowiedni fundament schronienia, bodhicitty i pustki, poza tym zaś nasza wizualizacja jest bardzo niedoskonała, podobnie jak koncentracja itd., to taka praktyka przynajmniej jest buddyjska, jest to praktyka mahajany, ponieważ obecne są podstawy, ponieważ obecne jest schronienie, bodhicitta i pustka. Z drugiej strony, jeśli te trzy czynniki nie są obecne, a za to posiadamy wyrazistość wizualizacji, nie jest to zaliczane do praktyk buddyjskich. Nawet jeśli nasza wizualizacja i koncentracja są bardzo słabe, ale posiadamy stabilność fundamentów, i nie mamy żadnych wątpliwości, z całą pewnością jest to praktyka buddyjska i praktyka mahajany.

Uwaga końcowa: Jhado Tulku Rinpocze jest opatem klasztoru Namgjal w Dharamsali – osobistego klasztoru J.Ś. Dalajlamy.

Wykład miał miejsce w Bodhgai w Indiach, w styczniu 2002 roku, w przeddzień Inicjacji Kalaczakry, udzielanej przez J.Ś. Dalajlamę. Jest to zapis żywej mowy z nagrania dokonanego podczas wykładu.

Z języka angielskiego przełożyła Barbara Kropiwnicka, 2004

Tekst powyższy ma służyć doskonaleniu indywidualnej praktyki, jakiegokolwiek jego kopiowanie, publikowanie i rozpowszechnianie wymaga wcześniejszej pisemnej zgody IKN.